

Gospodarska krepitev zadrug in njihova socialistična usmerjenost - glavni prvini boja za socialistične odnose na podeželju

Smo tik pred občnimi zbori kmetijskih zadrug. Čas hiti, a na nje se je treba temeljito pripraviti — ne samo v tehničnem pogledu, marveč tudi v politično-orientacijskem, kajti letošnji zbori naj bi bili korenita prelomnica v tem smislu, da bodo zadruge že v bližnji prihodnosti uresničevale svoje temeljne smotre: nenehno prizadevanje za pridelovanje večjih količin prehranbenih dobrin, svojo gospodarsko krepitev in uveljavljanje socialističnih odnosov na podeželju. Brez teh osnovnih prvin je zadruga kakor rahitično de- te, ki se ne more povzpeti dalje od zibelke.

Že samo površna ocena delova- nja kmetijskih zadrug v soboški ob- čini nam odkrije precej značilnosti, ki so lastne domala vsem kmetij- skim zadrugam v Pomurju. Ob njih se je vredno vsaj za hip ustaviti, pokazati na slabosti in hkrati tudi na pot, ki vodi k njihovi odstra- nitvi.

Pri nas je še vedno precej zadrug, ki imajo premajhne poslovne oko- liše, zato pa tudi niso kos svojim temeljnim nalogam; ne pridejo da- lje od vaških »štacun«, ki posredu- jejo prebivalcem samo najnujnejše potrebščine za dom in gospodinjstvo, predvsem zaradi tega, ker si s pi- člim odkupom ne morejo zagotoviti potrebnih sredstev za svoje gospo- darsko delovanje. V teh zadrugah so ponavadi tudi pospeševalni odse- ki komaj na papirju. Gospodarske koristi pa narekujejo, da bo potreb- no te zadruge združiti ali pa jih pri- ključiti k drugim, gospodarsko moč- nejšim vrstnicam (v soboški občini: Moščanci, Zenkovi, Puževci). Ta operacija naj bo seveda plod trezne gospodarske presoje in odločitve.

V Pomurju pa srečamo tudi ne- kaj takih zadrug, ki so ozemeljsko prevelike (M. Sobota, Lendava itd.) in zato zelo oddaljene od svojih čla- nov. V teh zadrugah nahajamo dve skrajnosti: lov za dobičkom jih pe- ha k osvajanju večjega odkupnega okoliša, ta podjetnost pa zelo močno hromi njihovo osnovno vlogo odlo- čilnega činitelja v kmetijstvu. Sobo- ška zadruga se je na primer prele- vila v pravo trgovsko podjetje, ki nima mnogo skupnega z našo pravo

zadružno organizacijo; čeprav oze- meljsko navezuje naše mnogo krajev v okolici mesta, pa to v glavnem sa- mo zaradi odkupa, ki ji je prima- ren posel, svoje osnovne naloge v kmetijstvu pa skrajno zanemarja in celo zapostavlja. Od take zadruge imajo člani zelo malo praktičnih ko- risti in jim je zategadelj vedno bolj tuja. Praksa pa je tudi pokazala, da zadržni sveti niso mogli nadome- stiti zborov zadružnikov, dasiravno so ponekod delovali dokaj dobro. Zveza med zadružniki in njihovimi vodstvi je bistveno važen vzvod za dobro delovanje zadrug, kajti za- druge so naposled tukaj zaradi kmečkih ljudi in ne obratno. Preve- like zadruge se bodo zategadelj mo- rale podvreči operaciji, ki jo bo po- trebno uresničiti tako, da bodo tudi po svojem ozemeljskem obsegu la- hko bolje delovale v gospodarsko-de- mokratični smeri.

Pomurske zadruge so lani pre- vzele ves odkup, kar je vsekakor za nje dobro sprječevalo, vendar pa so pri tem zašle v veliko skrajnost: za nove člane se borijo predvsem za- radi odkupa, ne pa toliko zaradi te- ga, da bi kmetovalce tudi v kme-

Svoje lansko poslovanje bo ve- lika večina pomurskih zadrug za- ključila v dokajšnjimi dohodki, ki so v glavnem plod večje aktivnosti pri odkupovanju poljskih pridel- kov. Važno pa je — in o tem bo potrebno odkrito spregovoriti na občnih zbore — da bomo ta sred- stva zares dali tja, kjer se nam bo- do najhitreje rentirala in prispe- vala svoj delež za krepitev gospo-

darskih in socialističnih pozicij za- druge v njenem okolišu. Naj nave- demo samo nekaj od tistega, v kar bi kazalo vlagati zadružna sredstva: plemenilne postaje, nova skladišča, ustanavljanje vzornih rejskih sre- dišč za perutnino, semenogojstvo in pridelovanje donosnih kultur na ze- mlji, ki je last splošno-ljudskega premoženja in dosedaj ni bila ob- delana, potem stroji itd.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V naših podjetjih in gospodarskih organizacijah je še vedno premalo budnosti in odločnega odnosa do povzročiteljev kaznivih dejanj

V Pomurju je bilo lani storjenih 298 kaznivih dejanj, naperjenih pro- ti narodnemu gospodarstvu. Stori- cev je bilo nekaj več: 590. Skupna škoda, ki je bila povzročena s temi dejanji, znaša blizu 21 milijonov din,

izvajalnimi sredstvi, preprečili na- daljevanje kriminalnih početij posa- meznikov in tako tudi nastanek več- je škode. Niso pa dovolj aktivni sa- mo pri uveljavljanju preventivnih ukrepov, marveč tudi pri odkrivanju storilcev, saj je bilo lani izven Taj- ništva za notranje zadeve prijavlje- nih samo 25 kaznivih dejanj od zgo- raj navedenega skupnega števila. Za- ključek je na dlani: preiskovalni or- gani so pri opravljanju svojega od- govornega poslanstva dobivali pre- malo konkretne pomoči od javnih či- niteljev, predvsem še od organov de- lavskega in družbenega upravljanja.

Poglavje zase so tudi kazniva de- janja v povratku. 29 storilcev ali 7,5 odst. od skupnega števila povzro- čiteljev je bilo že enkrat ali celo večkrat kaznovanih zaradi kaznivih dejanj proti narodnemu gospodar- stvu, pa so jih po prestani kazni znova zaposlili v podjetjih in za- drugih na takih položajih, kjer so lahko svoje »podvige« spet ponovili. Odstotek pri udeležbi resda ni tako velik, toda če bi posamezne primere analizirali s stališča škode, ki so jo kot dobri »praktiki« povzročili dru- žbi, bi nemara ugotovili, da jim prav

gotovo ni oporekati večjih »zaslug«.

Zdravil je prav gotovo več, le da jih je potrebno poiskati in tudi uve- ljavljati tako, da bodo prizadeti či- tili reakcijo javnosti in prizadeti kolektivov. Nihče sicer ne trdi tega, da takih ljudi ni treba zaposliti, toda nikar tam, kjer bi spet lahko ne- upravičeno jemali zase. To načelo bi moralo obveljati v vseh gospodar- skih organizacijah in samoupravnih organih. Druga nedoslednost se kaže v tem, da niti ne uveljavljamo tistih zakonskih predpisov, ki določajo, da je potrebno tistim, ki so zaradi ta- kih dejanj bili obsojeni na strogo zaporno kazen, odšteti v strogem za- poru prebiti čas, ki je biten pri do- kazovanju pravic do pokojnine. In naposled: v organih delavskega in družbenega upravljanja le malokdaj proučijo gradivo, ki je povezano s sojenjem njihovega člana (niti konč- nega sodnega akta), čeprav bi se lahko iz njega marsikaj naučili in pri tem tudi spoznali, kako potreb- ni sta večja budnost in odločna be- seda, kadar imamo pred seboj ljudi, ki nam tako ali tako podirajo tisto, kar smo si zgradili z velikim tru- dom in naporu.

S. K.

V Radencih so podali obračun lanskega dela rezervni oficirji iz Pomurja

Predzadnjo soboto je bil v Ra- dencih drugi letni občni zbor Zdu- ženja rezervnih oficirjev Jugosla- vije za Pomurje. Skupščini je pred- sedoval tov. Miloš Ledinek, kot gostje pa so se je udeležili pred- stavniki JLA.

Poročilo predsednika okrajnega odbora Združenja tov. Mirka Štub- la je potrdilo, da je bilo delo okraj- nega odbora v zadnjem letu dokaj uspešno. Dobra je bila tudi poveza-

va s posameznimi pododbori, ki so se preimenovali v občinske odbore ZROJ. Najboljši je bil tudi lani ljutomerski, kjer je uspešni dejav- nosti pripisati tudi dobro povezavo z aktivnimi člani JLA. Delo je na- predovalo tudi v Martjancih, kjer je bil pododbor ustanovljen šele v minulem letu. Razen rezervnih ofi- cirjev je potrebno v Martjancih po- hvaliti tudi rez. podoficirje, ki red- no prihajajo na predavanja. V za- dnjem letu je bilo vsega 58 strokov- nih predavanj, ki so jih v večini imeli aktivni tovariši. Rezervni ofi- cirji so si ogledali tudi praktično vajo večjega značaja v okolici Ptuj- ja. Skupščina pa je grajala nedi- sciplinirane tovariše, ki se neredno udeležujejo predavanj. Več pozor- nosti bo potrebno posvetiti tudi strelskim družinam, kjer morajo biti oficirji med prvimi. Delegati so bili mišljenja, da bo treba letos posvetiti večjo skrb praktičnemu delu, kar v prejšnjih letih ni bilo zadovoljivo.

Skupščina je na koncu izvolila 13-članski odbor s tov. Ludvikom Rapošem na čelu. Zahvalili so se dosedanjemu predsedniku tov. Miru Štublu, ki je dve leti predsedoval in uspešno vodil delo okrajnega odbora.

-jo

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 13. do 22. aprila

Prevladovalo bo suho, oziroma lepo in toplo pomladansko vreme. V času med koncem tega tedna in začetkom prihodnjega tedna ter bolj proti koncu prihodnjega tedna parkrat krajevne plohe ali nevihte in nekoliko hladneje.

Pokrajina ob Muri se rahlo prebujala iz zimskega spanja. Pomlad že trka na duri — 1. maj bo kmalu tu, naš delavski praznik! Napišite kaj, za naš list, kako se boste imeli v pro- majskih dneh pri vas — v kolektivu ali kraju ... Na sliki: Spomladanski motiv iz Pomurja (Foto Kološa)

tijskih poslih privezale naše in jih pravilno usmerjale. Take težnje pa lahko v svojem končnem stadiju po- vsem izmalčijo glavni smoter, ki ga zasledujemo z odkupno politiko na podeželju, in seveda tudi poslanstvo samih zadrug.

pri kateri pa je najbolj soudeležen splošno-družbeni sektor — torej pod- jetja in druge gospodarske organi- zacije.

Pri natančnejši analizi teh podat- kov pridemo do zanimivih odkritij, ki po svoje kažejo na to, da je v na- ših podjetjih in gospodarskih organi- zacijah še zdaleč premalo budnosti in odločnega odnosa do povzročitel- jev takih dejanj. Delavski sveti in upravni odbori nimajo pri tem skor- raj kaj pokazati, kar bi nas prepri- čalo, da se zares polnokrvno zani- majo za vse probleme v svojem ko- lektivu ali podjetju. Storišča navad- no »potipajo« šele potem, ko je že v kazenskem postopku ali pa obso- jen, čeprav bi s pravočasnim opo- zarjanjem na take škodljive pojave, ki so v neposredni zvezi z zaupa- nim jim družbenim imetjem in pro-

Podpiranje posameznikov je nezdržljivo z osnovno vlogo zadrug

Pomanjkanje osnovne orientaci- je, ki bi bila usmerjena h krepitvi samih zadrug in njihovih sociali- stičnih pozicij na podeželju, je pri nas še zelo občutno. Kako naj si drugače razlagamo ukrepe, ki jih uveljavljajo posamezne zadruge in s katerimi podpirajo zgolj posamez- niki (priznavanje regresa za umet- na gnojila in škropiva, brezplačno škropljenje sad. drevja, dajanje prispevkov za zavarovanje živine posameznim članom — Veržej itd.), namesto da bi krepile svojo gospo- darsko osnovo (gradile skladišča, si omislile več škroplilnic in drugih kmetijskih strojev, dajale potrebna sredstva za vzgojo kadra in štipen- dije najboljšim učencem KGS, ki imajo veselje do nadaljnega študi- ja itd.) in tako postale v svojem okolišu očividni gospodarski či- nitelji, ki bi povezoval vedno več kmečkih ljudi in jim tudi pomagal pri kmetovanju v naprednem smi- slu. V tem pa se zrcali tudi vloga naših zadrug pri uveljavljanju pra- vičnejših in bolj človeških odnosov na podeželju, kajti podpiranje po- sameznikov prispeva samo k njih- ovi individualni krepitvi in bogate- nju, kar ni v prav nobeni zvezi z našim zadružništvom. Še bolj težko pa je razumeti vodstva posameznih zadrug, ki prodajajo svoje stroje in mehanizacijska sredstva (v za- dnjem času: Turnišče in Lendava), namesto da bi z njimi pomagala članom in tako krepila svojo vlogo v kmetijstvu. Mar ni to oddaljeva- nje od glavnega smotra zadrug, če dajemo sredstva za pridelovanje

V preteklem tednu se ni zgodilo nič takega, kar bi pretreslo svet. Di- plomatska aktivnost med državami se nadaljuje in to nadaljuje v po- zitivnem smislu te besede. Gotovo je zanimivo obisk biošega predsednika vlade Zveze sovjetskih socialističnih republik v Angliji. (Malenkov sedaj odgovarja v sovjetski vladi za indu- strijo.) Vsi angleški časopisi se brez izjeme ugodno izražajo o tem obis- ku in pospečajo precejšnjo pozor- nost temu dogodku. Morda je še bolj zanimivo neuradni del tega obiska. Malenkova so neprestano obkrožali novinarji in fotoreporterji in je za- to vzbudil precejšnjo pozornost ne samo kot uradna osebnost sovjetske vlade, temveč tudi kot privatna ose- ba. Tako je n. pr. nek londonski bri- vec izkoristil priložnost, ko je videl frizuro Malenkova (njemu se stalno visel s čela kodrček las) in iz nje napravil najnovejšo frizersko modo za Angležinje. Toda to so postranske stvari. Dejstvo je, da je obisk Malen- kova v Londonu pomenil novo obo- gatitev v miroljubni politiki obeh

Dogodki zadnjih dni

blokov, tako vzhodnega kakor tudi zahodnega. O posledicah njegovega obiska v Angliji sedaj še ni mogoče govoriti. Gotovo pa je, da nikakor ne bodo negatione.

V Afriki še vedno ni nič novega. Boj alžirskega ljudstva za nacional- no neodvisnost in državno suvere- nost se nadaljuje z nezmanjšanim tempom. Žrtve so še vedno na dnev- nem redu. Prav gotovo Francozi ta- ko dolgo ne bodo dosegli reda in mi- ru v Alžiru, dokler se ne bodo proti tej deželi obnašali vsaj tako, kakor so se bili prisiljeni obnašati proti Tunisu in Maroku, katerima so mo- rali dati gotove nacionalne pravice, čeprav o kakšni absolutni neodvis- nosti od Francije tudi v teh dveh de- želah ni mogoče govoriti. Zanimivo je tudi to, da se sedaj bore za svo- jo neodvisnost tudi tisti Marokanci, ki jih je »čudovita« mednarodna di- plomacija »dodelila« Francovi Špa- niji. Vse kaže, da je kolonializmu v svetu odklenkalo in da je s tem od- klenkalo tudi kolonialnim državam.

med katerimi Francija ni na zad- njem mestu.

Namesto, da bi se položaj med Izraelom in arabskimi deželami pred prihodom generalnega sekretarja Or- ganizacije Združenih narodov na Srednji vzhod pomiril, se je v za- dnjem času celo zaostril. Okoli pet- deset mrtvih in preko 100 ranjenih je bilanca tega položaja v zadnjem tednu. Kdo je kriv, je težko reči. Brez dvoma niso krivi samo Arabci in samo Izraelci, temveč so omes še interesi raznih velikih sil. Kljub te- mu, zadnjemu dogodku, pa si miro- ljubna svetovna javnost obeta ve- liko od misije glavnega tajnika OZN, Daga Hamarskjolda na tem po- dročju. Sploh lahko zabeležimo, da se sedanji glavni tajnik te največje sve- tovine organizacije mnogo trudi, da bi zgledil nasprotja, ki še obstojajo v svetu.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dr. Vilko Novak

in slovenski praznik na Madžarskem

Nedavno smo v našem tisku zasledili — sicer že zakasnela — poročila o spominskih svečanostih v Szombathelyu in o največji slovenski vasi Porabja v Gornjem Seniku, ob 10. obletnici smrti pesnika, etnografa in znanstvenika dr. Augusta Pavla, ki se je rodil v Cankovi in ostal v svojem bogatem in plodnem življenju ves čas zvest svojemu slovenskemu poreklu.

V dneh 10. in 11. marca so v Szombathelyu odkrili dr. Pavlu spominsko ploščo in v Gornjem Seniku pa po njem poimenovali kulturni dom — in vse to v okviru slovenskega dne v Porabju.

V Porabju so praznovali slovenski dan — toda mnogi domovi Slovencev so še vedno prazni.

Kot so bili pred leti Slovenci v Porabju preseljeni nad »kulturnim« uničenjem slovenskih knjižnic, slovenskega žoljla — vsega kar ni bilo v skladu s »kultom osebnosti«; so najbrž sedaj vse to praznovanje spremljali s precejšnjim nezupanjem. Časi se spreminjajo in enkrat je bilo potrebno eno, zdaj pa drugo.

Na vseh teh svečanostih v spomin dr. Pavlu, ki je bil aktiven bорец v madžarski Bela Khunovi revoluciji, je bil »oficialen« zastopnik slovenskega naroda in sploh Jugoslavije, docent ljubljanske univerze dr. Vilko Novak.

Jugoslavija je vedno stremela in storila vse, naj se med narodi razvija čim tesnejše osestransko sodelovanje, kar pa je le odraz našega notranjega družbenega razvoja, ki se je posebej manifestiral v spoštovanju nacionalnih pravic tudi vsem narodnim manjšinam, ne oziraje se na to, kako so v drugih državah ravnali z našo narodno manjšino. Jugoslavija je nudila narodnim manjšinam vse pogoje njihovega kulturnega in gospodarskega razvoja, z ustvarjanjem in razvijanjem socialistične demokracije — in zdi se, da je tudi na to dejstvo pozabil dr. Vilko Novak v času svojega »poslanstva« na Madžarskem.

Kdo je pooblaštil dr. Novaka, da govori v imenu slovenskega naroda in sploh Jugoslavije, je posebno sprašanje. Dr. Vilko Novak pa je govoril v imenu Slovencev, v imenu Jugoslavije, dajal izjave, ki zdaleč niso odraz stvarnosti; a so te izjave dale dejanskemu stanju v Porabju drugačno sliko, ki so dobrodošle novinarjem, a še bolj pa politikom.

Kar je o teh proslavah bilo napisano v našem dnevnem tisku, ne bom ponavljal, pač pa se bom ustavil ob madžarskem, ki je tem svečanostim dal poseben poudarek.

D. Vilko Novak je predaval v Szombathelyu na madžarsko-slovenskem večeru ter je med drugim dejal:

»Pavel-ovo gesto je bilo, če se bomo spoznali, se bomo tudi zljubili in v nadaljevanju je dr. Novak dejal: »Zdaj je vrsta na nas; da nadoknadimo, kar je zamujenega in pristopimo na obeh straneh k delu, ki vodi k medsebojnemu spoznavanju madžarstva in jugoslovanstva.« (citiram Magyar Nemzet — 11. marca 1956). K temu le nekaj, ko so nas še blatili, smo Slovenci dobili prevod popularnega madžarskega romana: Móricz Zsigmond, Rozsa Sándor.

O Novakovem govoru v Szombathelyu pa je poročevalce Naših novic zapisal (citiram v originalu):

»U daljem delu svoj govora profesor Novak bavil se interesovanjem Slovencev za madžarske kulturne tekovine. On je ovde izmed ostaloga govoril o spom radu i n a ro č i t o (podčrtal VS) se osvrnuo na svoj prevod »Človekove tragedije« od Madaca. (Naše novine 15. III. 1956.)

Mislím, da k utrjevanju odnosov ne more prav posebej prispevati sklicevanje se na prevod dela, ki s svojo vsebino nikdar ni podpiralo revolucionarnih gibanj delovnih ljudi na Madžarskem niti v Sloveniji, niti nikjer na svetu. Težko je klicati spomine saj je prevod »Človeške tragedije« katerega je leta 1940 izdala založba Ljudskih iger v Ljubljani, poseben »gospe grofici Mariji Zichyevi«. V uvodu k prevodu Vilko Novak na kratko pove vsebino Človeške tragedije in ponovimo le nekaj stavkov: »Osnovna misel dela in rešitev njegovega vprašanja je, da je smoter človeškega življenja borba s a m a; borba za prednote in zoper slabosti v sebi in družbi — kar vodi do končne popolnosti v Bogu.«

Ko je Vilko Novak ocenil »Človeško tragedijo« v primerjavi z Goethejevim »Faustom«, je napisal: »Kljub osem sorodnostim pa je Madacheva pesnitev izvirna po široki konceptiji nadkriljujoči vsa podobna dela, po vodilni misli (podčrtal VS) in oblikovni strani.«

In k temu vsemu le še nekaj besed; ko Vilko Novak analizira Adama, osrednjo osebo Človeške tragedije, ki preživi la zgodovino človeštva, pravi: »Nato v dobi svobodnega tekmovanja in kapitalizma v Londonu in Falansteriju bodočnosti spozna neuspeh liberalizma in komunističnih zablod.«

V smislu te resignacije se tudi končuje v angelskem spevu Človeška tragedija:

»Toda na ovzošeni tej poti da se prevariti ne daš, misleč, da vse, karkoli delaš, le Bogu v slavo ti ravnas, da On te rabi za orodje v dokaze svoje vsemočnosti: tempeč naj v čast ti bo, če dá ti, da, kot On sklene, delaš Ti!

S prevodom takega dela (le kratka pripomba, Človeško tragedijo: prevedla Vilko Novak in Tine Debeljak) se popularizirati na svečanih človeku, ki je aktiven sodeloval v proletarski revoluciji in zaradi tega bil celo življenje zastopljen in preganjan, pomeni če ne več, vsaj malo cinizma nad napredkom človeštva v novo družbeno ureditev. Tak zasmeh mora pač zaboleti tudi pri nas vsakega človeka; ali so še res ljudje v o z g o j i t e l j i, ki nočejo spoznati človeka — ustvarjalca svoje bodočnosti. In dr. Vilko Novak je vzgojitelj na naši najvišji vzgojni ustanovi.

Uvodoma sem citiral Novakov apel: »k delu, ki vodi k medsebojnemu spoznavanju madžarstva in jugoslovanstva«, in pri tem se mi vsiljuje vprašanje, kakšno naj bo to sodelovanje, na kaki osnovi in v kakem cilju. To vprašanje je temvažnejše, ker je Novak ob koncu svojega uvoda k Človeški tragediji leta 1940 napisal: »Naj ne bo to zadnje delo, prevedeno v slovenščino, marveč sledi naj mu čimboljše spoznavanje kulture naših sosedov, da se bomo tudi tako bližali ozorom človečanstva, katerih glasnik je prav Madacheva Tragedija človeka.«

Spoznavanje v tej smeri nam ni potrebno in niti ne bi bilo koristno za delovnega človeka v Sloveniji, kakor tudi ne na Madžarskem. Dr. Vilko Novak je poleg govorov dajal tudi izjave, ki jih je madžarska telegrafska agencija (MTI) na veliko objavila in jih citiram po osrednjem glasilu madžarske Partije (Szabad nép z dne 17. marca 1956). V začetku naj takoj pripomnim, da teh izjav dr. Vilko Novak še ni preklical, saj bi bilo zabeleženo tudi v našem tisku.

Zelo značilne so izjave, ki jih je dajal, po svoji avtoritativnosti, čeprav je dr. Vilko Novak le bežno, v spremstvu gostiteljev gledal Porabje. Cudim se, kako si je drznil izjaviti:

»Ob priliki mojega obiska v madžarski pokrajini, ki jo naseljujejo Slovenci, sem z veseljem ugotovil, da ima slovenska manjšina v se možnosti (podčrtal VS) za negovanje in razvoj lastne nacionalne kulture. Prav to sem izkusil tudi v zvezi z drugimi manjšinami...«

V že omenjenem glasilu, kjer je objavljena Novakova izjava, se bomo Novakove besede:

»Z veseljem sem izkusil, da v Monostrskem okraju, v krajih, ki jih naseljujejo Slovenci, poučujejo tudi knjižno slovenščino in da prosvetni organi stavlajo v ta namen na razpolago tudi potrebne učbenike...«

Torej slovenska narodna manjšina v Porabju ima »vse možnosti« — slovenske knjižnice so uničene, organizacije Demokratične zveze delovnega ljudstva ni več, mnogi domovi Slovencev, tudi v Gornjem Seniku so še prazni, čeprav so njihovi lastniki še živi in si želijo čimprej domov, pa so še vedno razseljeni po različnih taboriščih, državnih posestvih in nekateri so še v zaporih. Tega ni »videl« ali ni upal povedati dr. Vilko Novak madžarski telegrafski agenciji, pač pa je v svoji izjavi lepo okrasil še deloma žalostno stvarnost v Porabju. Toda resnica je: na šoli na Gornjem Seniku se poučuje slovenščina kot predmet eno uro dnevno, drugod pa le tri-štiri ure tedensko... Za ta pouk imajo en sam učbenik... Raven pouka o knjižni slovenščini je odvisna od učnih moči. Med temi se je le en učitelj udeleževal pouka v knjižni slovenščini... Ker na pedagoški šoli za manjšinske učitelje, preseljeni iz Budimpešte v Segedin, nimajo slovenščine zmognih moči, edinih dveh pripravnikov za učitelje niso poslali tja, marveč ju pripravljajo za jezikovni pouk na univerzi v Budimpešti... Učitelj Franc Orban iz Slovenske vasi je bil izpuščen iz zapore, a je ostal brez pokojnine ali službe.

In h koncu še eno izjavo dr. Vilka Novaka z vprašanjem — ali res ne spremlja življenja v Jugoslaviji:

»V Jugoslaviji, v krajih, ki jih naseljujejo Madžari tudi obstoja možnost (podčrtal VS) za nego madžarskega jezika in kulture.«

Torej v Porabju ima slovenska narodna manjšina vse možnosti za razvoj lastne nacionalne kulture, pri nas pa obstaja le možnost za nego madžarskega jezika in kulture. Ali dr. Vilko Novak smatra, da je nekaj sto različnih šol madžarske narodne manjšine le nega madžarskega jezika in kulture, ali ne ve, kaj pomenijo tisoči izpodov različnega tiska madžarske narodne manjšine, ali ne ve kaj pomenijo številne organizacije, ki jih ima pri nas ma-

Beleške o obnem zboru:

Težnja po boljših razmerah v trgovini in trgovanju naj bo osnovno načelo Okraj. trgovske zbornice

Dvorana v hotelu Zvezda. Za mi-zo delovno predsedstvo — nekaj gostov, med njimi član Republiške trgovinske zbornice, predsednik Sveta za gospodarstvo pri OLO ter 92 delegatov iz vsega Pomurja. Prvo je predsednikovo poročilo, ki govori o načrtu za prenovitev nekaterih trgovskih lokalov. Načrt ob-sega obdobja od letos do leta 1960; sredstva: okrog 450 milijonov dinarjev, toda to so mimogrede ome-njene stvari, ki jih predvidevajo. Bolje je prislunhiti nekaterim pro-blemom, ki danes prizadevajo trgo-vino, poslovanje in potrošnika. Ti problemi so dobili svoje mesto v živahni razpravi.

Najprej o odnosu trgovine do potrošnika. Povsod isti odmev: z iz-biro blaga nismo povsem zadovolj-

niji še vedno slabo razvita. Meri-mo predvsem na razporeditev loka-lov po posameznih krajih. Razen tega je vedno večja potreba po ne-katerih specialnih trgovinah, tako je potrebna v našem okraju vsaj ena trgovina, ki bi imela na zalogi dovolj materiala za obrtno delav-nice. O taki trgovini smo že več-krat govorili. S posredovanjem raz-novrstnega materiala, potrebnega obrti, bi pocenili vsaj nekatere iz-delke obrtnih delavnic, saj so pre-vozni in potni stroški tistih, ki mo-rajo kupovati material v Mariboru, Ljubljani, vračunani v ceno izdel-kov. Tu, in morda še kje, se vsi-ljuje vtis, da čutimo do posamez-nih sklepov premalo soodgovorno-sti. To samo mimogrede. Sicer pa, oddaljili smo se od težišča razprave na obnem zboru:

potrebni v Ljubljani, Celju itd., ta-ko je bilo mnenje Republiške trgo-vinske zbornice. Ugovori na to trdi-tev, ki so jih dali delegati na obnem zboru, so vsaj v nekaterih ozi-rih tako tehtni, da jih ni mogoče prezreti. Samo nekaj razlogov, ki govorijo za vajeniško šolo v M. So-boti. Stroškov za vsakoletno štiri-mesečno šolanje v Mariboru ali Ljubljani ne bodo tvegali marsika-teri starši naših trgovskih vajencev. Bodo pač izbirali med drugimi po-klici, ki ne bodo navezani na take izdatke. Letos je bilo vsolanih v soboški vajeniški šoli okrog 120 učencev, kar je lep obet za naše trgovine. In končno, ali bo potem mogoče dobiti iz Ljubljane v naše kraje dovolj kvalificiranih delov-nih moči? Tako in še drugače so dokazovali delegati potrebo po zi-davi vajeniške šole. Lahko se nam-reč zgodi, da bo vajeniška šola kot »podnajemnik« pri Ekonomski sred-nji šoli lepega dne brez učnih pro-storov.

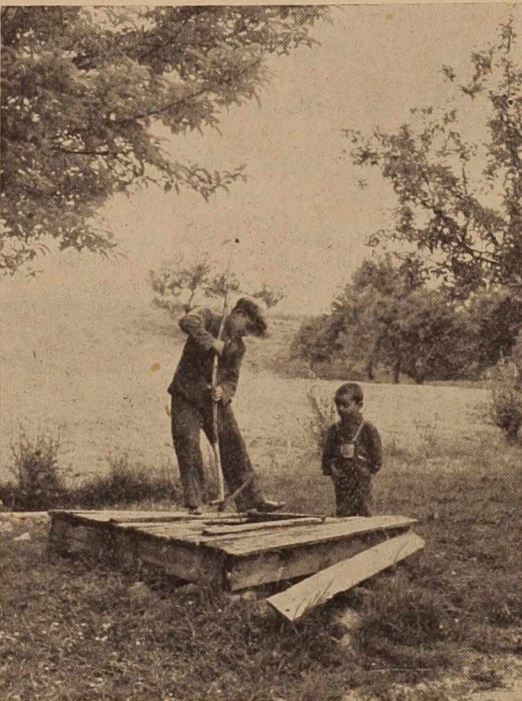
Če smo že pri trgovskih vajen-cih, je treba omeniti še nekaj ugo-tovitev obnega zbora. Na kratko bi lahko rekli:

VZGOJA VAJENCEV IN ODNOS DO VAJENCEV.

Malo je namreč vodstev trgovskih podjetij, predvsem pa kmetijskih zadrug, ki bi se zanimala za delo in uspeh svojih vajencev v šoli, predvsem z namenom, da bi kas-neje povezala teoretično znanje va-jencev s praktičnim delom. To je groba pomanjkljivost pri vzgoji naraščaja. Svojevrsten »e odnos nekaterih poslovođij in pomočnikov do vajencev. Vajenca je treba na-vajati k delu, ne smemo pa ga pu-ščati v trgovini samega ali »a obre-menjevati z deli, pri katerih ne bo pridobil niti osnove trgovanja. Ta-ko se je lahko zgodilo, da vajenci niso znali narediti pred izpitno ko-misijo niti poštene papirnate vrečke.

To je kratka beleška o obnem zboru Okrajne trgovinske zbornice M. Sobota, ki je bil prejšnjo sobo-to v Murski Soboti.

-jm

Kadar govorimo o zdravju, kaj radi pozabljamo, da je o Pomurju še mnogo ne higienično urejenih, odprtih vodnjakov, kot ga kaže naša slika. Zavedajmo se: vir zdravja je tudi v dobri, zdravi pitni vodi.

(Foto Kološa)

VAJENISKA SOLA IN KADER V TRGOVSKI STROKI

problem, ki je udaril obnemu zboru trgovinske zbornice pečat težnje po boljših razmerah v trgovini in trgovanju.

Ze pred leti so sklenili na Trgo-vinski zbornici v Murski Soboti, da bodo zgradili pri ESS vajeniško šo-lo. Trgovska podjetja so pričela zbi-rati sredstva za gradnjo. Republi-ška trgovinska zbornica pa je gle-dala na gradnjo vajeniške šole v M. Soboti s čisto drugega stališča. Pred M. Soboto so vajeniške šole

Pred občnimi zbori kmetijskih zadrug

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nič manj važna pa je izbira ka-dra. Nekateri naše zadruge še ved-no vodijo ljudje, ki niso člani SZDL ali pa so že bili kaznovani zaradi poneverb in podobnih dejanj. Ali lahko taki ljudje tudi pravilno vo-dijo in usmerjajo zadrugo — je se-veda drugo vprašanje, kateremu bomo morali na občnih zborih res-no pogledati v oči, če hočemo imeti zadruge s pravo gospodarsko in so-cialistično usmerjenostjo. To velja za nekatere člane upravnih odbor-rov in tudi za vodilne uslužbence. Če bomo namreč pri izbiranju no-vih združnih vodstev tako ravnali, potem bo v naših zdrukah veliko

manj kriminala in slabosti, toda ve-liko več rahločutnosti in odgovor-nosti za pravo gospodarjenje v so-cialističnem smislu. Novi upravni odbori ne bodo več z devetimi ste-nami ograjeni organi (značilen pri-mer v M. Soboti, kjer so se v za-drugi spraševali, kaj se ima v nji-hovo poslovanje vtikati SZDL, če-prav je stanje v združnem vodstvu tako, da terja temeljito prežre-čniet, marveč družbeno-politični či-nitelji, ki bodo pravilno usmerjali kmetijstvo in življenje na podeže-lju — seveda, če bomo pri volitvah imeli vedno pred očmi tudi temelj-ne smotre našega združništva.

S. K.

Dogodki zadnjih dni

(Nadaljevanje s 1. strani)

Med našimi zunanje-političnimi dogodki je treba predvsem omeniti obisk jugoslovanske parlamentarne delegacije v sosednji Bolgarii. Ju-goslovani so doživeli v Bogarii zelo priršen sprejem, kar dokazuje, da se bodo lahko nasprotstva, ki še obstajajo med obema deželama, predvsem po zaslugi »zgodovinske« resolucije Kominformbiroja, inspi-rirane direktno od Štalina in njego-vih podreptnikov, v najkrajšem času odstranile. Vodja jugoslovanske pa-rlamentarne delegacije Moša Pija-de je na svečanem kosilu v bolgarskem narodnem sobranju izjavil, da »živ-ljenjske koristi zahtevajo tesno med-sebojno sodelovanje« med obema državama.

Končno je treba še omeniti ne po-sem nevažno zasedanje mednarod-ne medparlamentarne unije, ki je bilo v tem tednu v naši državi, in sicer v sončnem Dubrovniku. Na tem zasedanju, o katerem bomo še govorili, ko bodo znani zanesljivi zaključki, zasedajo razne komisije, ki razpravljajo o statutu unije, o go-spodarskih vprašanjih, o intelektu-alnih bdnosih, o zmanjšanju obro-žitve o svetu in o mednarodni ko-

džarska narodna manjšina? Ali etno-graf dr. Vilko Novak še ni spoznal, da je madžarska narodna manjšina v Jugoslaviji imela več svobode v izražanju svoje nacionalne kulture, kot pa je imel madžarski narod v času poostrenega čaščenja »kulta osebnosti«? Odgovori so jasni in jih ni treba pisati — dr. Vilko Novak bi ose to lahko pedel in že spoznal!

Vanek Siftar

PREDAVANJE V LJUDSKI UNIVERZI

Prijatelje in obiskovalce so-boške Ljudske univerze vabi-mo, da se v čimvečjem številu udeležijo predavanja dr. Jožeta Potrča, ki bo v sredo, 18. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani hotela »Zvezda«. Predavanje ima naslov:

»MEDNARODNA ORGANIZACIJA DELA IN JUGOSLAVIJA«.

Odbor

Osnovno znanje o tehniki ljudstvu

Misli iz diskusije na letnem zboru Ljudske tehnike v Murski Soboti

Letošnjega letnega zbora Ljudske tehnike za Pomurje v Murski Soboti se je v nedeljo udeležil tudi sekretar GOLTS tov. Nedog Janez. Gostje so bili še: Gričar Jože, sekretar SZDL Murska Sobotica, Vanek Šifitar, zvezni ljudski poslanec, Rogl Franc, predsednik OLO M. Sobotica, podpolkovnik Prizmič, načelnik Vojnega odseka, in tov. Stanič, član GOLTS. Zbor je zabeležil niz novih misli o Ljudski tehniki tega dela Slovenije in se je izjasnil za široko tehnično vzgojno delo, kar je v skladu s tukajšnjim stanjem kmetijstva in ravni tehnične kulture.

Nesporno je Ljudska tehnika še vedno organizacija klubsko zaprte aktivnosti. Njeni predstavniki v Pomurju so jo skušali uveljaviti z organiziranjem posvetovanj s predstavniki oblasti in družbenih organizacij, toda udeležba je bila zelo pičla. Ta

Stopnja ravni tehnične kulture je postala predmet vse širših razprav. Te razprave nam vsiljujejo ugotovitve, da prihaja raven tehnične kulture v vse večje nasprotje s hitrim razvojem tehnike. Ni slučajno, da se to izraža tudi v šolski reformi. V kmetijstvu se to izraža v vprašanju: kako doseči zadostitev našim potrebam z istih obdelovalnih površin. (Nedog Janez, sekretar Glavnega odbora Ljudske tehnike Slovenije.)

Ljudska tehnika ima zelo važno družbeno vlogo v spoznavanju prebivalstva s tehniko. Ni toliko važno to, koliko tehnike imamo, niti to, koliko jo uporabljamo, najvažnejše je to, da njen pomen vsi forumi pravilno razumejo. Proračunskih virov ni, toda to ne pomeni, da ni nobenih drugih virov za dobavo sredstev, potrebnih razvoju Ljudske tehnike. V vprašanju je povezava z družbenimi in političnimi organizacijami. Kakšna je pomoč mladine? Doseči je treba najožje sodelovanje! (Gričar Jože, sekretar Okrajnega odbora SZDL, Murska Sobotica.)

Potrebno je iskati tiste skromne oblike, ki so nam trenutno možne. Govorili smo o tehnični vzgoji mladine, o tehnični vzgoji v šolah. Tudi za to bomo morali dobiti fonde. Za delo Ljudske tehnike so pomembna namenska sredstva, ki so edini možni vir za jačanje tehnično vzgojnega dela. Teh sredstev se največ zbira v kmetijskih združenjih, odnosno združenjih zvez, ki je najbolj zainteresirana za uspešen razvoj tehnične vzgoje. (Rogl Franc, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Murska Sobotica.)

Ali je tehnična kultura manj vredna? Mnenja sem, da je ravnost tehnična kultura gibalno naroda. Brez dobro organizirane Ljudske tehnike manjka nekaj v novi družbeni ureditvi — delovanje Ljudske tehnike več ni samo zadeva gospodarstva in obrambe, temveč je že družbeno političen problem. (Valencič Lojze, predsednik Okrajnega odbora Ljudske tehnike Murska Sobotica.)

praksa je posredovala zaključek, da sestanekarstvo nikamor ne vodi. Posledica tega je bilo stopnjevanje malodušje v že itak skromnem številu aktivnih članov. Od štirih večjih centrov Ljudske tehnike v Pomurju sta ostala aktivna samo dva. To pomeni, da je vzporedno z združevanjem

okrajev aktivnost organizacije padala in se prenašala s sedežem Okrajnega odbora. Vsi poskusi prodiranja na vas so propadli bodisi zaradi pomanjkanja sredstev, bodisi zaradi zapostavitve vloge Ljudske tehnike.

Moralno in materialno pomoč Ljudski tehniki! To je bilo geslo letošnjega letnega zbora organizacije. Toda okrog osnovnih zahtev se je nanizal venec važnih problemov, za katere v javnosti obstaja mnenje, da ne spadajo v delokrog Ljudske tehnike. Tako je bilo govora o šolski reformi, o izvenarmadni vzgoji, o širšem načrtu za po-

Potrebni sta pomoč in sodelovanje

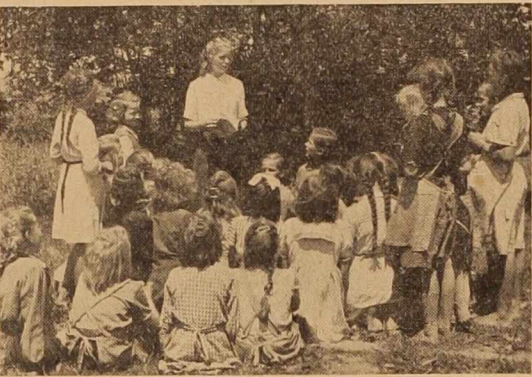
Doslej je zagotovljena pomoč Društva tehnikov in inženirjev. Prvi uspehi so zabeležili že tudi v sodelovanju z Okrajno združeno zvezo, toda ne še s splošnimi kmetijskimi združenji. Z Ljudsko prosveto pa bo šele treba določiti potrebno mero vzajemnega delovanja. Podobno je z Ljudsko mladino in še nekaterimi organizacijami. Tukaj nastopa nevarnost nesporazumov zaradi razumevanja kompetence.

Praksa dosedanjega delovanja dovolj očitno vodi do naravnih zaključkov. V nasprotju z dosedanjim prakso kmetijsko nadaljevalnih šol, kmetijskih tečajev mladih kmetovalcev in podobnih oblik skoraj zgolj teoretičnega delovanja, bo potrebno v bodoče temeljiti na praksi, katero pojasnjuje teorija. Za to so potrebne manjše površine

speševanje kmetijstva, o prosvetnem delu na vasi in drugem. Podana je bila kritika cepjenja socialističnih sil v tehnično vzgojnem delovanju na vasi. Ugotovljeno je bilo, da je smiselno le združeno tehnično vzgojno delo z že itak enotnim ciljem: posredovati prebivalstvu osnovno znanje s področja tehnike v najširšem pomenu besede. Vse organizacije na vasi so torej dolžne krepiiti tiste oblike tehnično vzgojne dejavnosti, ki so v njihovem kraju najpomembnejše. Ljudska tehnika lahko koristno usmerja vse najvažnejše vrste delovanja s svojimi komisijami, klubi in društvi. V Pomurju najbolj pomembnih panogah pridejo do izražja kmetijsko tehnična komisija, elektrostrojna pa tudi šolska komisija. Novost je Društvo kmetijskih strojnikov in traktoristov, a govora je tudi že o komisiji, ki bi uveljavila važnost gradbeništva v kmečkem življenju.

segalo bo oranje in spretnostno vožnjo) čeprav zavzame vse skupaj malo preveč »frak-torsko«. To tekmovalstvo je namreč predhodnik centralne proslave 10. obletnice Ljudske tehnike v Sloveniji, ki bo nekje sredi letošnjega leta.

Po vsem tem je važno ugotoviti, da je bil letni zbor Ljudske tehnike v Murski Soboti izrazito moški zbor, kar pojasnjuje dejstvo, da je Ljudska tehnika na tem koncu Slovenije še vedno »moška organizacija«. Tudi to je izraz strokovne zaprtosti organizacije. Toda še bolj je zanimivo, da se na zboru ni zastavljalo vprašanje članstva. Ves čas je bilo govora o tem, kako omogočiti aktivnost članstva, kajti samo pomanjkanje vzajemnega delovanja z družbenimi organi-

Pouk v naravi je za šolarje vedno prijeten dogodek

(Foto Kološa)

obdelovalne zemlje, sadovnjakov, vrtov, pa morda tudi skromne fizikalne učilnice ali nekaj podobnega, kar je lahko obnem sedež organizacije Ljudske tehnike. Med vsemi vrstami kmetijsko tehničnega dela pa je menda najvažnejše in najbolj zastavljeno vrtnarstvo.

Med tem ko je v Prekmurju še vedno najti na urah ročnega dela dečke pri šivanju gumbov in podobnem ženskem delu, so v Prlekiji že lani uvedeni predmeti, s katerimi so se učitelji seznanili na enotedenskem tečaju, kjer so obenem spoznali vrednost Ljudske tehnike. Takšen tečaj je potreben tudi za učiteljstvo Prekmurja. Predavanja s področja tehnike pa je mogoče in tudi neizbežno okrepiti s skioptičnimi slikami ali kratkimi filmi, kar bo vrednost in naloga fotoklubov. Predvideno tekmovalstvo nastajajočega društva kmetijskih strojnikov in traktoristov bo zanimivo (ob-

zacijami in še mnogo bolj pomanjkanje materialnih sredstev je pahnilo Ljudsko tehnikov v neaktivnost.

Nakazana smer (Osnovno znanje o tehniki ljudstvu!) naj bi bila podkrepjena s tem, da bi o problemih Ljudske tehnike in o širjenju tehnične kulture razpravljali Okrajni odbor SZDL na svojem rednem zasedanju, a svoj širokozasnovani načrt udeležbe Ljudske tehnike v pospeševanju kmetijstva v Pomurju pa namerava Okrajni odbor Ljudske tehnike predložiti v obravnavo OLO. Pri tem pa bo imela Okrajna združena zveza znaten delež dolžnosti preko splošnih kmetijskih združenj, ki ne postajajo samo ekonomsko, temveč tudi kulturno središče vasi.

Zbor pa se razen za načelo: dati ljudstvu osnove iz znanja o tehniki ni opredelil za »startno« geslo, s katerim bi omejil cilj letošnjega delovanja.

GLEDALIŠKE OCENE IN POROČILA

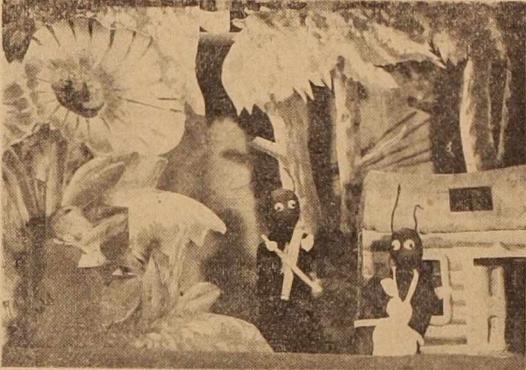
Cankarjev „Martin Kačur“ na soboškem odru

(Ob uprizoritvi

Igrati Cankarja je velika oziroma velika stvar, ki jo vsi moški skušal oživiti pred njegovim pisateljem. Pred njegovo jezikovno eleganco, pred njegovo globoko miselnostjo, idejo, pred njegovo umetnostjo. Igrati Cankarja pa pomeni tudi hkrati dovršen umetniški užitek za igralce in za občinstvo.

Tega dejstva se zavedajo naša profesionalna gledališča in zato pomeni študij in uprizoritev vsakega Cankarjevega dela največji režijski in igralski napor tiste sezone, v kateri ga prikazujejo. Tega dejstva se

V M. Soboti — pa tudi v nekaterih drugih krajih Pomurja — se uveljavljajo tudi lutkovna gledališča. Pridni obiskovalci lutkovnih gledališč so predvsem naši pionirji in cicibani, starejši pa se doslej niso ravno najbolj ogreli za lutkovne predstave.

zavedajo tudi naša številna amaterska društva, zato Cankarja redko srečamo na amaterskih odrih.

Zato je bila precej smela in drzna odločitev dramskega vodstva MKUD »Stefan Cvetko« s soboške gimnazije, da uprizori »Martina Kačurja« v dramatisaciji Franja Smerduja. Smela še zlasti zato, ker ima društvo na razpolago predvsem mlade igralce, življenja in odra ne vavajene začetnike. Smela dalje še zato, ker je režijsko in inscenacijsko (50 slik) zelo zahtevna. Zahtevna tudi zato, ker sama dramatisacija Kačurja ne ustreza preveč zahtevam drame, pisane za gledališče, temveč je to bolj pisanje filmskih slik, kjer ni prave ekspozicije, ne zapleta in razpleta, vrhunca in padca, skratka ni tistih ustaljenih dramskih prvov, ki jih drugače odrske igre imajo.

Torej, težav na kupe. Toda te navajati, bi bila pravzaprav naloga režiserja Janeza Plestenjaka (ki je soboško uprizoritev zrežiral) in ne moja, ki naj ocenim samo to, kar vidim. Vendar — mimo njih ni mogoče iti nikomur, ki vsaj nekoliko pozna — gledališče

Sobotna uprizoritev? Ne mislim ocenjevati vseh igralcev, tudi ne nameravam poseči v vse detailje, dobre in pomanjkljive. Splošen vtis? Ne zelo dober, ne zelo slab. Pravzaprav takole: mnogo dobrega in precej slabega. Med dobro bi štel predvsem resno prizadevanost vseh, ki so se lotili tega dela, od režiser-

je treba omeniti Štefana Sedonjo, ki je zelo dobro interpretiral župnika v Blatnem dolu (zlasti še prizor v cerkvi) ter solidno igro Franca Zadravca kot zdravnika.

Med pomanjkljivosti uprizoritve (ki jih tudi ni bilo malo) je treba šteti predvsem premajhno sproščenost skoraj vseh nastopajočih, zapletanje v tekstu (kar je pri Cankarju huda napaka, saj njegovih besed ni mogoče nadomestiti z improvizacijo), okornost v gibanju na odru, pri nekaterih (Ferjan) elkanje, čeprav jezik na splošno ni bil slab, in najbrž še kaj. Toda prej sem zapisal, da se v podrobnosti ne bom spuščal.

Režiji bi bilo mogoče v marsičem ugovarjati, toda v dobro ji je treba šteti to, da Cankarjeva osnovna ideja ni v uprizoritvi zbledela.

V inscenaciji (delo Franca Vrtačnika) je bilo v danih okoliščinah storjeno to, kar se je narediti dalo. Čeprav je gibanje oseb na odru in prenašanje kulise marsikoga motilo, se ta inscenacijsko zahtevna igra skoraj drugače ni dala rešiti. Pri naglem prenašanju je prišlo seveda do pomot, tako da so n. pr. pozabili odnesti računalno iz prejšnjega prizora v šoli in je to kar ostalo v Sitarjevi krčmi.

To je približno vse, kar lahko na tem majhnem prostoru omenim o uprizoritvi Cankarjevega »Martina Kačurja«.

Naj končam s tem, kar sem povedal uvodoma: uprizoritev ni bila

Prav na kratko: lutke na odru — vidimo jih na zgornji sliki — ne bi živele, če ne bi bilo za odrom teh štirih tovarišic

(Foto Kološa)

POLEMIKA O KINO SPOREDU

Bodimo objektivni . . .

V Pomurskem vestniku št. 9 z dne 1. marca 1956 je bil na 5. strani objavljen članek: »Pogledati se bo treba v notranje delo prosvetnih društev«, v katerem dopisnik iz Lendave v predzadnjem odstavku tega članka piše: »Med drugim je Svet imenoval tudi komisijo za pregled filmov (Svet za prosveto pri Obč. ljudskem odboru Lendava, op. pisca), ki bo v bodoče lahko vplivala pri izbiri, ki je bila v zadnjih letih pomankljiva.«

Po razgovoru z upravnikom kina v Lendavi sem zvedel zanimive podatke, ki jih navajam dobronamerno, da bodo tudi Lendavčani spoznali ta problem z druge strani.

Kolektiv kina v Lendavi je z zadovoljstvom sprejel vest, da je osnovana komisija pri Svetu za kulturo in prosveto v Lendavi, ki bo imela nalogo, pretresti probleme te kulturne ustanove in ki bo pomagala pri pregledu nabavljenih filmov ter priporočala, ali so primerni za mladino ali ne. Tó na logo ima ta komisija v glavnem, kajti na nabavo filmov ne more namreč mnogo vplivati. Toda o tem pozneje.

Kolektiv kina se čuti nekoliko prizadetega zaradi očitka, da je bila baje izbira filmov v zadnjih letih pomankljiva, tembolj, ker je iz zapisnika te seje razvidno, da o neki pomanjkljivosti res ni bilo govora. Torej je netočno informiranje javnosti o delu nekega kolektiva. Zato sodim, da bo prav, da pogledamo nekaj tistih, ki najbolj prepričljivo govorijo o prizadevanjih kolektiva kina v Lendavi za boljšimi in novimi filmi.

Leto	Nabav. filmi	Prem.	Reprize	% mlad. mladini	nepr.
1953	156	95	61	39	15
1954	101	60	41	40	15
1955	104	92	12	11	12

Za mladini neprimerne mislimo one filme, ki jih že podjetje za razdeljevanje filmov označi kot mladini neprimerne, in pa kriminalne, kavbojske in pa take kot sta n. pr. bila jugoslovanska filma »Ankinci« in »Greh« (sicer bi o zadnjih dveh bila mnenja morda deljena).

Iz zgoraj navedenih števil je razvidno, da je kino v Lendavi neprestano izboljševal spored s tem, da je nabavljal vedno več premierskih filmov in zmanjševal število repričnih, kar je vsekakor velik uspeh in ki ga je treba posebej poudariti.

Napredek se vidi tudi iz sledeče tabele:

Leto	Predstava	Obiskovalci	Povpr. obisk na eno predst.
1953	302	37.476	124
1954	252	35.070	139
1955	251	42.056	167

Gornja tabela jasno govori, kako se je s povečevanjem premierskih filmov dvigal tudi povpreček obiskovalcev na eno predstavo.

Menda je obiskovalcem kina v Lendavi znano, s kakšnimi težavami se mora kolektiv boriti pri nabavi filmov. Najprej vpliva pri nabavi filma svobodno določena cena. Tisto podjetje, ki plača večjo najemnino, dobi tudi boljši film. Razumeti moramo, da imajo prioriteto prikazovanje novih filmov naša glavna republiška, potem šele okrajna mesta, za temi pa šele sedeži občin in ostala mesta. Razumljivo je tudi, da podjetje za nabavo filmov gleda v prvi vrsti na svoje komercialne interese in da tudi najprej posodi filme za predvajanje onim kinematografom, ki imajo velike dvorane, za temi šele pridejo ostali na vrsto. Najemnine novih filmov v Ljubljani in Mariboru se gibljejo od 50.000 pa tudi do 600.000 din za film, med tem ko lahko len-

davski kino v najboljšem primeru, če lahko računa na zelo visok obisk gledalcev, plača najemnino do 20.000 dinarjev. Izjema je bil madžarski film »Liliumfi«, za katerega je bila plačana najemnina 47.000 dinarjev, t. j. 40 % od bruto prometa. Toda tudi pri tem filmu je bilo cca 57.000 din režijskih stroškov, poleg tega pa je bilo treba plačati za popravilo razbitih stolov in vrat (vsled velikega obiska) še 22.000 din, tako da je bilo kljub velikemu obisku 8.000 din izgube.

Javnost naj tudi ve, da je bilo treba filme, ki jih kino v Lendavi prikazuje v I. tromesečju, potrebno s pogodbo nabaviti osem mesecev prej in pač drugih ni bilo mogoče nabaviti.

Če bi hoteli torej koga kritizirati, bi morali kritizirati podjetje za nabavo filmov, ki take filme kupujejo, ne pa male podeželske kinematografe, ki bi sicer radi predvajali dobre filme, nimajo pa zato finančne osnove. O kritiki uvoznih podjetij za filme smo mnogo brali v naših časopisih. Toda izjemno slovenskega podjetja »Vesna« v Ljubljani in event. še katerega drugega, v glavnem vsa gledajo le na komercialni uspeh. Vsega pa tudi mi ne vemo, ker večkrat se zgodi, da prodajalec postavi klavzulo, da moraš z dobrim filmom kupiti tudi nekaj slabih.

To je druga plat, ki jo je bilo potrebno navesti, če hočemo biti objektivni. . .

Ing. Koloman Cigot

IZ ČRENSOVEC

Pred kratkim je mladina iz Črensovec uprizorila ljudsko igro »Divji lovec«. Večina gledalcev se je s predstave zadovoljna vračala na svoje domove, kar je najlepše priznanje igralcem. Najboljša sta bila Tonček in Rihtar pa tudi ostali so kar dobro igrali. Delo je zrežiral učitelj Branko Mernek.

Kako krepiti našo obrt,

da bo v resnici postala pomembna gospodarska panoga

Iz analize Okrajne obrtno-zbornice o stanju obrtništva v Pomurju, še posebej s poudarkom na letošnje investicijske potrebe socialističnih obrtnih obratov, povzemamo nekaj misli in ugotovitev.

V osnovi velja ugotovitev, da so se v zadnjem času precej okrepile nekatere delavnice socialističnega sektorja obrti. To se odraža predvsem v boljši kakovosti izdelkov, pa tudi v večjem številu zaposlenih kvalificiranih delavcev. V večjih obrtnih podjetjih se je utrdilo tudi samoupravljanje, kar se pozna predvsem v boljši delovni organizaciji. K izboljšanju so pripomogle tudi manjše investicije, ki se bodo tudi letos nanašale predvsem na obnovo in razširitev obratov ter nabavo strojev in orodja.

Pregled stanja obrtništva v posameznih občinah pa kaže, da je obrtna dejavnost razvita nekako vzporedno s splošno gospodarsko močjo občine. Tako je n. pr. na območju občin Cankova in Salovci-Petrovci, kjer ni zastopana industrija, tudi obrt slabo razvita. Ta pojav nikakor ni na mestu, saj se potrebe po obrtnih storitvah z manjšimi razlikami, v vsem okraju skoraj enake. Seveda je v občinah, kjer je socialistični sektor bolj slabo zastopan, nekaj več privatnih obrtnikov, ki se lahko krepijo brez kakršnekoli konkurence; izključno v tej smeri pa ni namen krepitve obrtništva.

Vsekakor: za razvoj obrti bo treba bolj skrbeti

Da je bilo doslej po nekaterih občinah še vseeno premalo zanimanja za razvoj obrti, kažejo primeri tistih občin, ki nimajo na svojem območju niti najpotrebnejših uslužnostnih obrtnih delavnic (brivce), kaj šele, da bi resneje razpravljali in ukrepali v prid produktivnih obrtnih delavnic, ki izdelujejo predvsem predmete široke potrošnje.

Perspektivni investicijski načrt obrtništva za letošnje leto predvideva predvsem dvojno: izpopolnitev strojnih naprav pri obstoječih obrtnih delavnicah ter nabavo najpotrebnejšega orodja. Pri tem pa se seveda ne gre za opustitev ustanavljanja novih obrtnih delavnic, kar pa je v glavnem prepuščeno občinskemu odboru, ki sami najbolj občutijo potrebo in lahko najbolj objektivno presodijo umestnost novih obrtnih obratov. Napotke za ustanavljanje obrtnih delavnic socialističnega sektorja je dala občinski ljudski odbor tudi Okrajna obrtna zbornica.

Pri ustanavljanju novih obrtnih delavnic je treba gledati predvsem na monopolni položaj privatnih obrtnikov na določenem območju, ki brez zadostne konkurence s strani socialističnega sektorja obrti navajajo cene svojim storitvam in to v škodo potrošnika. Tako primanjkujejo v nekaterih krajih predvsem delavnice kovinsko predelovalnih strok, pečarske, lončarske in elektroinstalaterske delavnice. Prav elektroinstalaterska obrtna dejavnost je pri nas zelo šibka in dogaja se, da so te usluge sorazmerno najdražje. Kakor je blago odvisno predvsem od povpraševanja na trgu, prav tako moramo upoštevati pri ustanavljanju obrtnih delavnic predvsem potrebe prebivalstva po določenih obrtnih izdelkih ali uslugah. Pravilen odnos med privatnim in socialističnim sektorjem obrti bomo dosegli samo s kakovostnimi izdelki in čim manjšimi materialnimi izdatki; slednje se bo seveda odražalo tudi v ceni izdelkov. Samo na tak način bomo odpravili monopolizem nekaterih privatnikov.

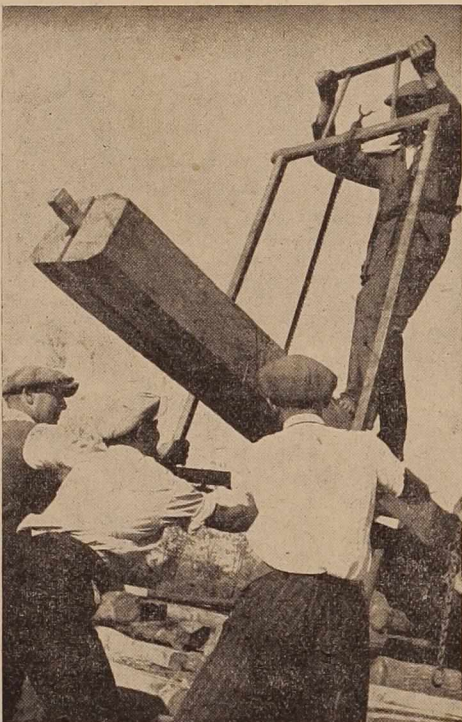
Nove investicije

naj gredo izključno v povečanje proizvodnje

Po podatkih, ki jih je zbrala Okrajna obrtna zbornica, bi bile letošnje investicije po posameznih občinah naslednje: Beltinci 7 milijonov 546 tisoč, Cankova 9 milijonov 730 tisoč, Radgona 21 milijonov 970 tisoč, Grad 1 milijon 370 tisoč, Lendava 18 milijonov 450 tisoč, Ljutomer 15 milijonov 785 tisoč, Martjanci 6 milijonov 532 tisoč, Petrovci-Salovci 2 milijona 764 tisoč in Murska Sobota 26 milijonov 258 tisoč dinarjev. Pri Lendavi in Soboti so vnešena tudi investicijska sredstva za novogradnje in sicer: Lendava za mizarsko delavnico 3 milijone in M. Sobota za mehanično delavnico »Rafimus« 10 milijonov dinarjev.

Pripomniti je treba, da so posamezna obrtna podjetja posvetila premalo pozornosti sestavljanju investicijskih predlogov, saj nekatere podjetja kljub temu, da potrebujejo nekatere nove stroje in na-

prave, niso zahtevala nobenih sredstev za investicije. Tako je n. pr. v radgonski občini 21 obrtnih delavnic socialističnega sektorja, v cankovski občini pa 16. V številu obrtnih obratov ni velike razlike, temveč pa je v investicijskih predlogih. Iz tega primera samega seveda še ni mogoče formulirati nekega splošnega pravila, vendar je podobno razmerje tudi med ostalimi gospodarsko šibkejšimi občinami, tako Cankova, Petrovci-Salovci, Martjanci in Videm, ter gospodarsko močnejšimi občinami kot so M. Sobota, Lendava in Ljutomer.

Skupna vrednost strojev obrti socialističnega sektorja znaša 260 milijonov 224 tisoč, vrednost orodja pa 6 milijonov 763 tisoč dinarjev, kar znaša v primerjavi z ocenjeno amortizacijsko osnovo povprečno: za stroje 67,3 %, za orodje pa 46,9 % fizične izrabljenosti. Iz navedenega stanja je razumljivo, da je utrditev socialističnega sektorja obrti v veliki meri odvisna od sodobne mehanizacije, kar vpliva istočasno tudi na večjo proizvodnjo. Del investicij v obrti se bo nanašal tudi na uvožene stroje in sicer za obrt predelave kovin za 4 milijone 754 tisoč, za obrt predelave tekstilnega blaga 1 milijon, za mlinarstvo pa 320 tisoč deviznih dinarjev.

Posebno pereče vprašanje, ki ga bo treba obravnavati vzporedno z materialno krepitvijo obrtništva, je vprašanje vzgoje strokovnega kadra. V obrti je trenutno zaposlenih 700 vajencev. Če pa hočemo, da bo imela obrt tudi s te plati vse možnosti za obstoj in razvoj, bo potrebno čimprej sprejeti v naša obrtna podjetja še enkrat toliko vajencev.

Vzrok temu, da je v obrti tako malo vajencev, je predvsem v tem, da gre mladina rajši kot nekvalificirana delovna sila v industrijske obrate. Tudi tu se bo marsikaj spremenilo. Zanimanje za obrtne poklice bo večje, kakor hitro se bo vsestransko utrdila vsa obrt ter postala odločilna gospodarska panoga občin in okraja.

Pri delu
(Foto Kološa)

Resno opozorilo

organizatorjem in izvajalcem sadnega škropljenja!

V času poznozimskega in zgodnjepomladanskega škropljenja sadnega drevja se prav vsako leto pri ljudeh, ki škropljenje opravljajo, dogajajo primeri lažjih ali težjih zastrupitev s strupenimi škropivi. In da se prav vsako leto v raznih predelih Slovenije po nekaj takšnih zastrupitev konča s smrtjo, to pač niso več zgolj osamljena naključja ali nepredvidene nesreče. Eдини in neposredni vzrok zastrupitev je zanemarjanje varstvenih navodil in mer pri ravnanju s strupenimi škropivi, zlasti z rumesanom.

prvo in najvažnejše pravilo: zaščitna oprema!

Dolžnost vseh kmetijskih zadrug ali gospodarstev, ki škropljenje organizirajo, je, da nujno poskrbe za primerno zaščitno obleko škroplilcev! Nabaviti je treba zaščitno obleko oziroma haljo ter kapuco iz plastičnih mas (polivinila), dalje gumaste škornje, gumaste rokavice in obrazne ščitnike! Vsa navedena

Republiška kmetijska in Republiška sanitarna inšpekcija ponovno opozarjata kmetijske inšpekcije pri CLO, okrajne sanitarne inšpekcije, kmetijske zadruge in kmetovalce, nadzorstvene organe pri škropljenju ter v prvi vrsti vse tiste, ki škropljenje opravljajo — na previdno ravnanje s škropivi ter na strogo izpolnjevanje zaščitnih ukrepov pri škropljenju!

Rumesan, kakor tudi vsa ostala kemična sredstva za varstvo rastlin in sadnega drevja so hudi in tudi življenjsko nevarni strupi za ljudi, kakor za domače živali! Zato je treba ravnati z njimi zelo oprežno, pa naj jih uporabljamo za škropljenje ali za pršenje. Osnovno pravilo za vsakega škroplilca je, da pride

s škropivom čim manj v dotiko! Vedeti moramo, da nastopi nevarnost zastrupljenja čim pride škropivo v dotik s kožo, z usti, z očmi in z dihalnimi organi. Škropivo kmalu prodre skozi obleko, pronic v kožo, se prime nezaščitnih rok in obraza, se z vdihavanjem, s pitjem, jedjo ali s kajenjem prenaša v telo. Zato naj škropilci v vsakem primeru strogo upoštevajo in se ravnajo po naslednjih varnostnih navodilih:

Škropilec ne sme med delom ne piti, ne jesti in ne kaditi! Opozoriti je treba ljudi, da naj ne dajejo škropilcem med njihovim delom žganja in drugih alkoholnih pijač! Alkohol pospešuje strupeni učinek rumesana! Pred jedjo, pitjem ali kajenjem si mora škropilec umiti roke z vročo vodo in milom ter izplakniti usta — ne pa, kakor se to čisto dogaja, da z golimi rokami, ki se jih je oprijelo strupeno škropivo, prijemlje in nosi v usta cigarete ali kose hrane ter zraven še pije in tako sam poskrbi, da se mu strup po najbližji poti zanaša v telo!

Škropiti je treba vedno tako, da veter ne zanaša škropiva naravnost v obraz! Brezpogojno se moramo izogibati vdihavanju strupene škropilne megle! Ob vsem pa ne smemo pozabiti na

Kmetijske zadruge v ljutomerski občini so se okrepile

V združnih vodstvih pa je odločno premalo žena in mladine

Iz analize, ki jo je pripravilo občinsko vodstvo SZDL, je razvidno, da deluje v Ljutomerski občini šest kmetijskih zadrug. Upravni odbori so se lani mnogo bolj odločno zavzemali za gospodarsko krepitev svojih zadrug (traktorji, škroplilnice, mlatilnice in drugi stroji), saj je bilo nabavljenih več osnovnih sredstev kot vsa prejšnja leta. Lani so zadruge prevzele ves odkup, zato je narasel tudi njihov promet. Tam, kjer uspešno delujejo upravni odbori, so se uveljavili tudi pospeševalni odseki. V vseh zadrukah so imeli upravni odbori 72, nadzorni odbori pa 15 sej, več strokovnih posvetov in predavanj je bilo tudi v okviru pospeševalnih odsekov, predvsem o živinoreji, uporabi umetnih gnojil in drugih kmetijskih zadevah.

Najbolj uspešno delujejo zadruge na Murskem polju, med njimi križevska, ki je zabeležila lani pri odkupu kar 50.319.000 din prometa; razume, da bo tudi njen dobiček obilen, tako pa sredstva, ki jih bo lahko uporabila za svojo gospodarsko krepitev. Že lani si je z dobičkom in sredstvi investicijskega posojila omislila traktor, škroplilnice, zaprašilce in druge na-

prave. Uspešno so poslovale tudi zadruge v Veržetu, Stročji vasi in na Cenu, kar je prav gotovo za sluga vodstev in samih združnikov.

V združnih vodstvih pa je še vse premalo naprednih žena — lani so imele v njih samo dve zastopnici, kar je daleč premalo, zlasti če upoštevamo njihovo vlogo v kmetijstvu — in kmečke mladine. Pri letošnjih volitvah bo treba na to posebej paziti; ustanoviti in poživiti pa bo potrebno tudi delovne sekcije žena in sekcije mladih združnikov pri kmetijskih zadrukah.

Zadruge vodijo večinoma napredni delovni kmetje, vendar ne kaže spregledati, da bi bilo potrebno v posameznih zadrukah več samoiniciative, ki bi njihovu razvoju samo koristila. Na zadnji seji Občinskega odbora SZDL so zategadelj sklenili, da se bodo dobro pripravili na združne občne zbornice, na katerih se je treba temeljito pogovoriti o dosedanjih uspehih in tudi o slabostih. Se pred občnimi zbori, ki se bodo pričeli v drugi polovici aprila, pa bodo na sedežih zadrug posvetovanja z najboljšimi združniki in predstavniki dosedanjih združnih vodstev.

M. M.

Prav je, da tudi o dimnikarjih zvemo kaj več

Pred kratkim je bil v M. Soboti sestanek vseh dimnikarjev Pomurja. Govorili so predvsem o malomarnosti glede vzdrževanja dimnih naprav. Tu niso izvezta niti večja podjetja, predvsem pa malomarni privatniki, ki odklanjajo dimnikarske storitve z izgovorom, da so tako dolžni plačati samo polovično ceno dimnikarskih uslug, kar pa ni res. Če izbruhne ob takih okoliščinah požar, so seveda krivi dimnikarji in gasilci, zato so na tem zboru vani sklenili, da bodo pri odklanjanju dimnikarskih storitev nastopali bolj odločno.

V Pomurju je še precej kmečkih hiš, ki imajo lesene dimnike ali pa dimnikov sploh nimajo. Neredko se dogodi, da je ob slabem dimniku naložena vse mogoča lahkovnetljiva šara ali pa slama.

Že pri lanskoletnih požarnovarnostnih pregledih so komisije ugo-

tovile nešteto napak. Občinski ljudski odbori so dobili sezname in prijave vseh lastnikov hiš, kjer so dimne naprave pomanjkljivo grajene. Kljub temu pa je bilo doslej zelo malo storjenega za odpravo teh napak.

Letos maja bodo ponovni pregledi vseh dimnikov. Občinski ljudski odbori bodo morali določiti za člane komisije take ljudi, ki bodo pregleda vestno izvedli, saj so lani pokazali nekateri člani komisij, odborniki občinskih ljudskih odborov, zelo slab odnos do požarnovarnostnih ukrepov.

Na sestanku so kritizirali tudi posamezne dimnikarje zaradi nerednega čiščenja dimnikov in nepravilnega odnosa do vajencev. Med drugim so govorili o enotenskem tečaju, ki ga bo organizirala Okrajna obrtna zbornica od 4. do 9. junija.

V. T.

zaščitna sredstva lahko nabavite po zmerni, povsem dosegljivi ceni preko kmetijskih magazinov pri vodjetju »Agrotehnika« v Ljubljani. Seveda je treba škropilce stalno opozarjati, da se zaščitne opreme zares tudi poslužujejo in nadzorovati škropljenje tudi s te plati.

Škropilci se morajo, med delom redno menjavati, da ne opravljajo vedno samo eden nevarnega škropljenja, to se pravi, da ni stalno ena in ista oseba neposredno v dotiku s strupenimi škropivi! V večjih škroplilnih akcijah, ki trajajo po več tednov, naj se škropilci menjavajo vsake tri do štiri dni!

Vsa podrobna navodila o ravnanju s strupenimi škropivi in o varstvu pred njimi bo vsak organiza-

tor oziroma škropilec našel v knjigi ing. Vilka Mastena: »Varstvo rastlin s kemičnimi sredstvi«, ki jo je lani izdala založba »Kmečka knjiga« ter v skrajšanih navodilih o ravnanju z rumesanom, ki jih razpošilja tovarna »Pinus«.

Odgovorni ljudje so dolžni z vztrajnim, nazornim prepričevanjem in poukom dopovedovati škroplilec nujnost osebne zaščite pred strupenimi škropivi, saj je to samo v interesu njihovega zdravja in življenja.

Pouku naj sledi tudi vestna in natančna kontrola. Le s krepitvijo njihove zdravstvene zavesti bomo dosegli, da se žalostni primeri zastrupljenj in smrti ne bodo več ponavljali!

Sadjarstvo v Pomurju

(Po referatu Frančka Stajnka priredil S. K.)

pristete količine sadja, ki so bile odpeljane brez nadzorstva fitosanitarne službe, vendar pa niso tolikšne, da bi lahko bistveno vplivale na gornje številke.

Sadja pa smo seveda pridelali mnogo več. V letu 1948. smo po približni cenitvi pridelali 1.600, leta 1950. — 1000 in leta 1954. — 1100 vagonov jabolk in hrušk.

Poznavalci predvojnih razmer v sadjarstvu bi nam potrdili, da je imela prodaja sadja takrat mnogo bolj pomembno vlogo kot dandanes. To posebno velja za izvoz. Glavni razlog: kapar ni povzročil nazadovanja samo pri nas, marveč tudi v deželah, ki jih upravičeno prištevamo med napredne v pogledu sadjarstva. Ustaviti pa se je potrebno tudi pri razmerju količine prodanega do količine doma predelane sadja. Ob dobrih letinah prodamo v Pomurju okrog 60. odst. sadja, od tega okrog 20 odst. za predelavo. Pridelamo torej okrog 40 odst. sadja, ki je primerno za potrošnjo v svežem stanju — pa še to ob vsej skromnosti v pogledu kakovosti, ki je sprejemljiva le za manj zahtevne potrošnike svežega sadja v južnih republikah. Če bi namreč pri ocenjevanju kakovosti sadja upoštevali kriterij, ki je v veljavi na evropskem in svetovnem sadnem trgu, bi bil ta odstotek še manjši. Nesmiselno pa je obtoževati

samo kaparja, kajti priznati je treba, da so glavni vzroki za to porazno stanje v slabem sortimentu, pomanjkljivi negi sadnega drevja in ne nazadnje tudi v velikih slabostih pri ravnanju s sadjem — začenši pri sadjarju, pri odkupnih podjetjih pa do maloprodajnih trgovin.

Naša najvažnejša naloga je, da bomo povečali količino tistega sadja, ki ga bomo lahko brez težav poslali na trg kot kakovostno namizno in potrošno sadje.

Pomursko sadjarstvo daje letno okrog 120 milijonov din narodnega dohodka — povprečno brez razlike med dobro in slabo letino. Samo za prodano sadje je naše kmetijstvo dobilo leta 1954. okrog 100 milijonov din. Če upoštevamo tudi slabe letine, potem ugotovimo, da dobimo za sadje vsako leto okrog 60 milijonov din, kar je precejšen znesek, ki pa bi bil lahko še večji, če bi v sadjarstvu uveljavljali vse sodobne pridobitve in metode.

Glavni vzroki za slabe donose sadnega drevja so: negnojenje ali pa pomanjkljivo gnojenje; škodljivci sadnega drevja; neredno čiščenje in nega drevja in pomanjkljivi sadni sortiment.

Prvo mesto smo namenoma prisodili gnojenju, ker menimo, da je ravno v njem ključ do večje rodnosti drevja. Zaradi opuščanja red-

Tudi čebelarstvo ne sme iti mimo zadrug

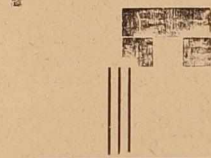
Ne preveč razveseljiva ugotovitev : še vedno okrog 700 čebelarjev neorganiziranih

Po uspehih občnih zborih čebelarjskih druženj v okraju M. Sobota, je bil pred kratkim tudi občni zbor Društva čebelarjev M. Sobota, ki so se ga udeležili delegati-čebelarji iz vseh krajev Pomurja.

Ne preveč razveseljivo za naše čebelarje je dejstvo, da je izven čebelarске organizacije še vedno okrog 700 čebelarjev, ki jih bo treba postopoma vključiti v posamezna društva. To je bila ena izmed ugotovitev in končno tudi sklep občnega zbora.

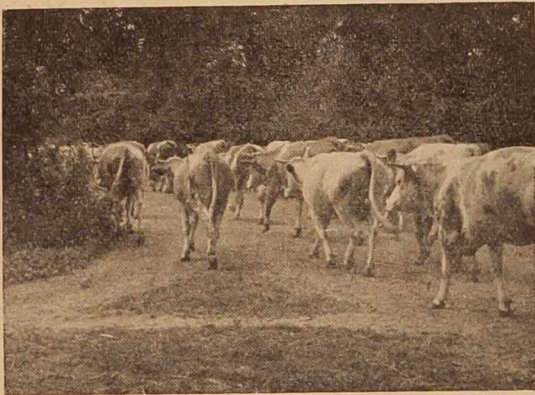
Delo čebelarjskih druženj, ki jih je v okraju 6. je bilo lani dokaj uspešno. V Murski Soboti so organizirali tečaj za čebelarске izvedence. Na tem tečaju so se seznanjali čebelarji z zatiranjem čebeljih kužnih bolezni itd., razen tega pa so priredili še troje predavanj, na katerih so predavali strokovnjaki iz Ljubljane in Zagreba.

Izmed problemov našega čebelarstva je gotovo najbolj pereč problem čebelje paše. Na občnih zbori posameznih druženj so člani ugotavljali, da je vsako leto po naših poljih manj ajde. Ljudje je seveda ne sejejo, ker ne obrodi. Sko- de pri tem ne trpijo samo čebelarji, ampak celotno gospodarstvo. Zbo- rovalci so zahtevali, naj kmetovalci in državna posestva zamenjajo se- mensko ajdo. Semensko ajdo bi bi- lo treba dobiti z Japonske ali s Kavkaza.

Hajdi, kravice
na pašo, da boste
dale več mleka!

(Foto Kološa)

Lani so imeli čebelarji precej težav s krmilnim sladkorjem, ki so ga dobili prepozno. Pomanjkanje sladkorja je povzročilo našim čebelarjem precej škode, zato bo treba

Uspešno delo „Radio kluba“ v Lendavi

Letos bo dve leti, odkar je prevzel delo kluba tov. Miki Sabjan, ki sicer ne govori rad o svojem delu, vendar je topot v skopih besedah povedal o delu članov kluba, naslednje: »Naša glavna naloga je, da rezervni člani JLA obdržijo svojo kondicijo, pripravljajo pa se tudi za radio-operaterski izpit. Miki sam ga je položil med prvimi.

»V novembru minulega leta je bila vključena v delo tudi mladina nižje gimnazije iz tretjega in četrtega razreda. Dvanajst mladincev še danes redno obiskuje tečaj, kjer se seznanjajo z radio-telegrafijo in praktičnim delom. Pred nedavnim je klub dobil primopredajnik, ki bo začel delovati v mesecu maju.

Klub ima primerne prostore, bori pa se s finančnimi težavami. Primanjkuje tudi strokovnega kadra, saj vse delo vodi Miki, kar pa le s težavo zmaguje.

in njegove perspektive

nega gnojenja nastaja največja škoda, celo večja od tiste, ki jo povzroča škodljivci in bolezni. Gnojenje zajema v Pomurju le okrog 5 odst. sadnega drevja. V zadnjem času sicer nekoliko napredujemo — pretežno v socialističnem sektorju, medtem ko je med zasebnimi sadjarji kaj malo posnema- lcev, čeprav nam je dobro znano, da se slabo hranjenemu drevju ne razvijajo dobro cvetni brsti, da ostanejo plodovi drobnji, da ob hudi zimah drevje mnogo laže podleže poškodbam po mrazu in napo- sled: dobra prehrana tudi bistveno vpliva na odpornost sadnega drevja proti škodljivcem in boleznim. Letni poganjki morajo ostati v kronah tudi pri starejšem rodnem drevju — celo ob polni rodnosti; dolgi mo- rajo biti vsaj 20 cm. Samo takó bo drevje redno obdržalo rodnost, sad- je pa se bo dobro razvijalo in do- zorevalo.

Za naš sadjarski okoliš je slabo sprečevalo tudi to, da računamo v deseti letih na 3 do 5 dobrih sad- nih letin. Mar ni to znak, da rodo- vitnost drevja ni v rokah sadjarjev, da je torej odvisna od naključja? Pravilno bi morali reči: poznamo dobro in zelo dobre letine, kar velja za plantažne in travniške na- sade. To pa bomo lahko rekli le tedaj, ko bomo drevju tudi redno gnojili. Z gnojilnimi poskusi se že ukvarjamo. Dokončni rezultati pa

letos z naročilom sladkorja pohi- teti in poskrbeti, da ga bodo do- bili vsi člani pravočasno.

Čebelarji so sklenili, da ne sme biti kmetijske zadruge, ki med svo- jimi člani, ali celo v upravnem od- boru, ne bi imela čebelarja. Sodelo- vanje čebelarjev s kmetijskimi za- drugami je nujno in potrebno, pred- vsem pa še s pospeševalnimi odse- ki pri kmetijskih združenjih.

Ob koncu občnega zbora so če- bellarji sklepali še o nekaterih stvareh, predvsem pa o potrebi če- belarškega pouka v kmetijskih šo- lah, zaščiti in izboljšanju čebelje paše, izobrazbi čebelarjev in o sa- jenju medonosnega drevja.

Na občnem zboru so izvolili no- vi 19-članski upravni odbor ter če- belarjski odbor pri OZZ.

OB SPOMLADANSKI SETVI V POMURJU

Pomladni dnevi, ki so letos nekam pozno pregnali zimo, prinašajo kmečkim ljudem obilo dela. Zima je bila dolga, do- volj je bilo počitka. Sonce je posušilo kol- nike, iz jarkov je odtekla voda, uležana in spočita zemlja je godna za setev. Toplo

Danes namesto reportaže:

Zapiski z neuradnega obiska v podružnici DOZ v Murski Soboti

Državni zavarovalni zavod v Murski Soboti ima že dokaj utrjeno zavarovalno službo. Zavarovanci iz vseh krajev Pomurja: od Pinc do Hodoša, Ocinja, Apač in Bučkovec. Kakšno je delo DOZ pri čuvanju ljudske imovine in posameznih zavaro- vancev, govori na kratko naš sestavek.

V pisarno je stopil mož srednjih let: »Moj sin je padel s kolesa in si zlomil roko. Ker je zavarovan proti nezgodam...«

Veliko takih in podobnih prijav se steka v podružnico Državnega zavarovalnega zavoda v Murski So- boti. Nesreča nikdar ne počiva in kdor je zavarovan, tega ne osko- duje.

Franc Šroban je v gozdu na- lagal plohe na voz. Spodrsrlaj in plo- h ga je prižgnil. Poškodovana desna noga in rebro. Zavarovan je za primer smrti, za primere in- validnosti in za dnevno odškodnino za čas nesposobnosti za delo. Za de-

lo nesposoben je bil 39 dni. Za vsak dan je dobil 75 dinarjev zavaroval- nine. Vse kaže, da je posledica ne- srečnega primera 30 odstotna in- validnost. Ker se je zavaroval proti invalidnosti za vsoto 200 tisoč di- narjev, bo prejel 60 tisoč dinarjev odškodnine, a vplacal je le nekaj stotakov.

Sedemletni Miran s Cvena pri Ljutomeru si je zlomil nogo. Posle- dica — petnajstodstotna invalidnost. Miran je bil zavarovan za primer invalidnosti in za primer nezgode. Zavarovalni zavod mu je izplačal stroške zdravljenja in 18 tisoč di- narjev odškodnine za invalidnost.

večjih dohodkov. Vzrok je v opešanem se- menu. Da je ta trditev točna, so praktično dokazali strokovnjaki Seleksijskega posestva Beltinci, katerim se je posrečilo s križ- njem vzgojiti koruzo, ki daje veliko večje pridelke.

Končno še o načinu setve, ki ga uveljav- ljajo nekateri kmetovalci v Pomurju. Če- prav sejalni stroji že desetletja niso nobena novost, se vendarle najde precej kmeto- valcev, ki setev rajši opravijo z roko. Sta- tistika dokazuje, da stroji opravijo le ne- kaj nad 40% setve. Da ima takšna staroko- pitnost našega kmeta izredno škodljive po- sledice za gospodarstvo, si lahko vsakdo sam izračuna. V okraju sejejo pšenico na 15.500 hektarjih. Pri setvi s strojem porabi- mo povprečno do 170 kg semena na ha, z ročno setvijo pa okrog 250 kg. To pomeni, da iz leta v leto po nepotrebnem izgub- ljamo milijone.

V SKLADISCIH PROPADAJO UMETNA GNOJILA

V prometu z umetnimi gnojili je zadnje čase opažati splošen zastoj. Podjetja in kmetijske zadruge imajo v skladiščih okrog 200 vagonov umetnih gnojil, katerih ni mo- či spraviti v promet. Kmetje se izgovarjajo na visoke cene. Problem je v tem, da ne- katera umetna gnojila propadajo (nitrofos- kal), zaradi česar nastaja občutna gospo- darska škoda. Najslabše je to, da večina zadrug nima primernih skladišč. Na drugi strani pa zadrugam in podjetjem leži v za- logah kapital, ki jim je nujno potreben za poslovanje. To so vsekakor problemi, ki jih bo treba odstraniti. Kmetje bi si lahko nabavili umetna gnojila s konrahiranjem kmetijskih pridelkov, pa tudi s krediti, ki bi jih vračali v jeseni, ko bi prodali pri- delke.

PO NEPOTREBNEM IZGUBLJAMO MILIJONE

Ce smo že pri semenu, je treba priznati, da so nekatere kmetijske zadruge, zlasti pa kmetijska posestva naredila velik korak naprej. Lani so v Pomurju pridelali in od- dali za potrebe semenske službe okrog 30 vagonov belih žit izbranih sort, razen tega so kmetje in posestva gojila na 41 hektarjih razna zelenjadna semena; od tega je bilo samo v kmetijski zadrugi Beltinci 49 čla- nov-kmetovalcev, ki so pridelovali zelenja- vo. Skupna vrednost prodanega semena pre- sega 62 milijonov din. Že ti prvi primeri dokazujejo, da so posamezni predeli Po- murja pripravljeni za pridelovanje semenske- ga žita in zelenjave. Letos so namenili za potrebe semenske službe 147 hektarov za be- la žita in manjše parcele za pridelovanje raznih travnih semen. Koruza s katero letno zasejejo čez 7.500 hektarov (na obeh bre- govih Mure), zavzema pomembno mesto v plodoredu pomurskega kmeta. Spričo raz- meroma slabih letosov pa od nje nimajo

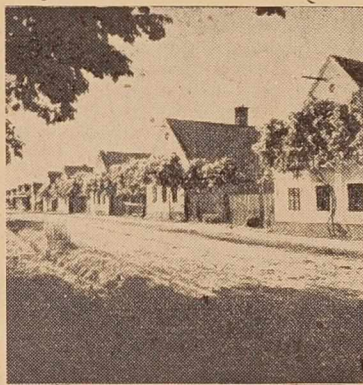
Take so naše želje in težave

Že večkrat je bilo govora o teža- vah potnikov na avtobusni progi M. Sobota—Grad. Pritožbe potnikov so upravičene, saj ni šala peščiti iz Bodonce, kjer se navadno avtobus ustavi zaradi okvare, pa do Kuzme, Matjaševca ali celo do Trdkove. Po- gostokrat se zgodi, da potnika odslu- vojijo: »Ne moremo! Imamo še toliko in toliko drugih potnikov — mese- čarjev.« To so res neprijetnosti, po-

sebnost, če ima človek nujne opravke v M. Soboti, ali pa bi se rad hitro vrnil. Skratka: potniki na go- rički avtobusni progi so vedno v dvomu, ali bodo pravočasno dosegli cilj svojega potovanja.

Mnenja smo, da bi se podaljšala avtobusna proga od Rogaševca ali od Grada do Kuzme. Tako bi bilo ustrezno želji prebivalstva Kuzme, Doliča, Matjaševca, Trdkove, Gor. in Dol. Slaveč ter Motovilcev. Na ta način bi rešili tudi vprašanje pre- voza pošte v Kuzmo. To vozijo se- danj peš ali pa z vozom, kar je zelo neugodno.

Prebivalci iz vasi ob naši meji upajo, da bodo o tem razmišljali tudi tisti, ki odločajo o prometnih potrebah v posameznih krajih.

Gornja Bistrica

Igralska družina v Gor. Bistrici je uprizorila igro »Peg, srček moj«. Po izjavah prisotnih je igra uspela. Režija je bila v rokah učiteljice Rozike Trugar.

KMETOVALCI, S SVOJIMI PRI- SPEVKI LAHKO MNOGO POMA- GATE, DA BO »POMURSKI VEST- NIK« VEDNO BOLJ VAŠ LIST

Stiriletni Fickov Jožek je vtaknil prste v mlatilnico. Zobčniki so mu poškodovali tri prste. Sedemletni Zerdin Jože si je zlomil roko. Učen- ca osnovne šole Stefana Serugo je vrgel vihar s kolesa... Tako v Kapci, Veliki Polani, v Večeslavcih in še marsikje. In kdo ve ali se jim ne zgodi jutri še kaj hujšega. Za- varovani so in zavarovalni zavod jim bo povrnil stroške za zdravlje- nje in dal odškodnino.

»Dvakratni zlom roke!« Starši Alojza Straha so prestrašeni one- meli. Lojzek se je igral. S šolskim tovarišem se je poskušal, kdo bo močnejši. Neroden padelec in kost je na dveh mestih počila. Starši niso socialno zavarovani. Kdo bo plačal stroške zdravljenja! Franc Huber se je ranil z nabojem. Jože Vitez je padel s kolesa. Poškodba obraza. Majhne nezgode, toda stroški zdravl- ljenja vendar niso neznatni. A od neznatne nezgode ni daleč do in- validnosti!

Vsi ti otroci so bili zavarovani v posebnem skupinskem šolskem za- varovanju. Vplačali so zavarovalne- mu zavodu 50 ali 100 dinarjev za vse šolsko leto in dobili povračilo stroškov zdravljenja. Jože Vitez čez 4 tisočake. Ostali nekaj več ali manj.

»Jože Vitez,« je zagodrnjal usluž- benec DOZ, ko je pregledal prija- vo. »Jože Vitez, ta sploh ni zavaro- van. Ime je sicer isto, toda ta, ki je zavarovan, hodi v prvi in ne v še- sti razred.«

Primer zavržen. Jože Vitez je bil zavarovan za primer smrti na 20 tisoč dinarjev, za primer in- validnosti na 200 tisoč in na povračilo stroškov zdravljenja do 6 tisoč di- narjev. To so zneski zavarovanja, ki veljajo z enkratnim vplačilom 100 dinarjev, eno leto. Upravitelj šole je sporočil, da je Vitez samo pomotoma vplačal premijo med učenci prvega razreda. Zavod je zavrnil prijavo v drugič. Premija je bila namreč vplačana na dan ne- sreče in je zavarovanje nastopilo šele ob 24. uri istega dne. Jože to- rej ob času nesreče ni bil zavaro- van. V takem primeru lahko dru- gače odloča samo direkcija. In upra- vitelj je pisal direkciji, da je vse res, kar je navedla podružnica v Murski Soboti, toda oboje se je zgodilo le pomotoma, se je opravi- čeval. Dvojna pomota uprave šole bi skoraj onemogočila izplačilo stroškov zdravljenja v tem prime- ru. Spor je bil rešen s pristankom direkcije na izjemno izplačilo stroš- kov zdravljenja Jožeta Viteza.

Mnogo manjših nesreč se zgodi vsak dan. Škoda, ki jo utrpijo star- ši šolobveznih otrok, znaša v vsak- em primeru težke tisočake, v skupnem znesku pa stotisočake v enem samem letu. Letos je podruž- nica Državnega zavarovalnega za- voda v M. Soboti izplačala že čez 150 tisoč dinarjev skupinskih ne- zgodnih zavarovanj. Od tega odpa- de nekaj čez 100 tisoč dinarjev na štiri primere invalidnosti. Primerov nezgod je bilo 44 in vsak od teh ponesrečencev je vplačal za teko- če leto zavarovanja enkratni zne- sek 50 ali 100 dinarjev. Za ostala nezgodna zavarovanja je bilo iz- plačanih čez 85 tisoč dinarjev in to šestnajstim zavarovancem. Žal je število zavarovanih zoper nezgode še vedno zelo neznatno proti številu prebivalstva v Pomurju. V šolsko zavarovanje je vključenih 12.319 učencev, kar je nekaj več od polo- vice vseh šolskih otrok. Prav bi bilo, če bi bili vsi učenci v šolah zavarovani, kajti če devetdeset od- stotkov prijav nezgodnih zavaro- vanj odpade na otroke in prav go- tovo je, da je število nezgod med nezavarovanimi otroki prav tolik- šno.

Nekaj iz Zenkovec

Zenkovčani že težko pričakujejo trenutek, ko bo zasvetila v vasi prva električna žarnica. Vsi so pre- pričani, da bo ta veseli dan 1. maj.

Na enem izmed množičnih se- stankov so pred kratkim razprav- ljali tudi o cestni razsvetljavi, ki si jo želijo vsi napredni vaščani. Nekateri, predvsem pa B. S. in E. S. so predlagali, naj bi kmetijska zadruga orodala mlatilnico, od ka- tere nimajo vaščani, po njihovem mnenju, nobene koristi. Ljudje pa so pravilno precenili pomen za- družne mlatilnice, zato so glasov- ali proti temu predlogu.

Mladina v Zenkovcih je uprizo- rila pred kratkim igro »Matje. Igra so precej dobro pripravili, obisk je bil zadovoljiv, saj je bil prostor, v katerem so igrali, zaseden do zad- njega kotička.

Množične organizacije in neka- teri odgovorni ljudje bodo morali skrbeti, da bo zenkovska dvorana čim prej urejena.

Seznaniti se moramo z delom DELAVSKIH SVETOV IN UPRAVNIH ODBOROV

Svet za delo pri ObLO Radgona ima po treh sejah začetne težave za seboj. Zadnja seja, ki je bila pred kratkim, je pokazala, da bo treba preusmeriti delo sveta tudi na gospodarske organizacije. Narediti je treba pregled nad delom delavskih svetov, upravnih odborov in drugih organov upravljanja. Ugotovili so, da se samoupravljanje v nekaterih podjetjih še ni utrdilo. Organi samoupravljanja se ponekod še ne zavedajo svoje vloge v polni meri, sicer se ne bi moglo zgoditi kot n. pr. pri obratu DES v Radgoni, in še v nekaterih drugih gospodarskih organizacijah, da so delavci odklanjali sodelovanje v upravnih odbori.

Da bi imel svet za delo vpogled v izvajanje delovno-pravnih predpisov, higiensko tehnično zaščito dela in v upravljanje po delovnih kolektivih, bi bilo potrebno prenesti pristojnost izvajanja zakona o inšpekciji dela na občinski ljudski odbor.

V podjetjih radgonske občine je bilo lani proti koncu leta zaposle-

Kako to mislite, tovariši Mauko, gasilski poveljnik od Vidma ob Ščavnici?

Tako kot povsod, se zgodi tudi pri nas, da kdaj zaide v »Pomurski vestnik« kaka vest, morda malce neobjektivno pisana in o naglici tudi s strani uredništva nepreverjena, ki potem povzroči hudo kri pri prizadetem. V uredništvu se sicer skušamo temu izogniti, toda pripeti se le kdaj pa kdaj. Če tako kritico ugotovimo, smo jo vedno pripravljeno popraviti. Popravek sicer ni prijetna stvar urednikom, toda resnici na ljubo smo ga še vsakokrat objavili, kadar je pomenil korak več k spoznanju resnice.

Tako bi storili tudi napram tovarišu Mauko, občinskemu gasilskemu poveljniku od Vidma ob Ščavnici, če bi nas opozoril, da smo kdaj kaj neresničnega zapisali o njem, ali morda o videmskih gasilcih ali čem podobnem, kar bi zadelo tudi njega. Smo uredniki socialističnega lista, kjer pelja načelo: pohvaliti socialistična prizadevanja in grajati vse kar je napak, pa naj bo veliko ali majhno. Če kogarkoli grajamo o takem smislu, potem opravljamo samo svojo dolžnost.

Toda ne eno ne drugo ne daje nikomur moralne pravice za javno blatenje našega lista, tako kot je to storil občinski gasilski poveljnik od Vidma pri Ščavnici na nedavnem občnem zboru Okrajne gasilske zveze v Murski Soboti.

Kako je bilo s to stvarjo, tovariši Mauko?

K besedi o »Pomurskem vestniku« — mimogrede naj omenim le to, da je naš list med slovenskimi pokrajinskimi tedniki tisti, ki največ piše o delu gasilskih organizacij — ste Vi dodali svoje mnenje, da je vse to nesmisel, kaj bi le gasilci s takim »cigajnerblatom«!

Tovariši poveljnik, nekaj Vam moramo najprej povedati ob tem, nekaj, česar sami najbrž ne veste! Ni za nas žaljivo Vaš izraz zaradi Ciganov; tudi ti so namreč enakopravni državljani naše skupnosti, med njimi je tudi precej dobrih članov SZDL — ne, nikakor zaradi vzdevala Žaljiyo je za nas ta izraz zaradi tega, ker smo prepričani, da Vi pojmujeate o njem vse, kar je skrajno malomarno, nezdravo, lažljivo, obrekovalno, skratka slabo. Če smo morebiti kdaj res pokazali na Vas s prstom javne kritike, potem zdaj verjamemo, da je to bilo za Vas res slabo. In verjemite, se bomo pokazali če bo treba, ne samo na vas, na vsakogar.

Da se bomo razumeli, tovariši Mauko!

Ne zaradi vzdevala — zaradi Vašega pojmovanja je to za nas žaljivka, obrekovanje, blatenje ugleda. Tega poslednjega posebej, ne branim samo zaradi treh ali štirih ljudi v uredništvu, marveč zaradi 8000 naročnikov, zbranih ob tem listu, zaradi 8000 delovnih ljudi in še nanj manj trikrat tolikšnega števila bralcev, katerim glasilo Socialistične zveze ni in nikoli ne bo po Vaše pojmovanje »cigajnerblate«.

Ne vem sicer, na kak odmev je naletelo Vaše pojmovanje pri Okrajni gasilski zvezi, sodimo le, da brez odmeva ni ostalo. Zanima nas pa o resnici le eno: kako lahko onasla socialistično zavest, kako zgajajo o socialističnem duhu podrejene gasilce poveljnik s takim pojmovanjem?

In še nekaj, tovariši Mauko! Ali ste že pomislili na to, da tak dogodek že sam zase zahteva javno opravičilo?

Če še niste, pa razmislite o tem!
Uredništvo
Pomurskega vestnika

USTANOVNI OBCNI ZBOR PODODBORA DRUŠTVA LRS ZA ZDRUŽENE NARODE V M. SOBOTI

V sredo, 18. t. m. bo v mali dvorani hotela »Zvezda« v M. Soboti ob 16. uri ustanovni občni zbor pododbora Društva LRS za Zružene narode.

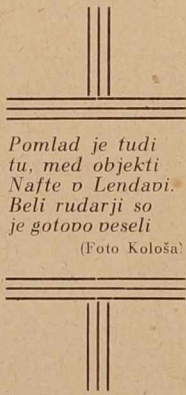
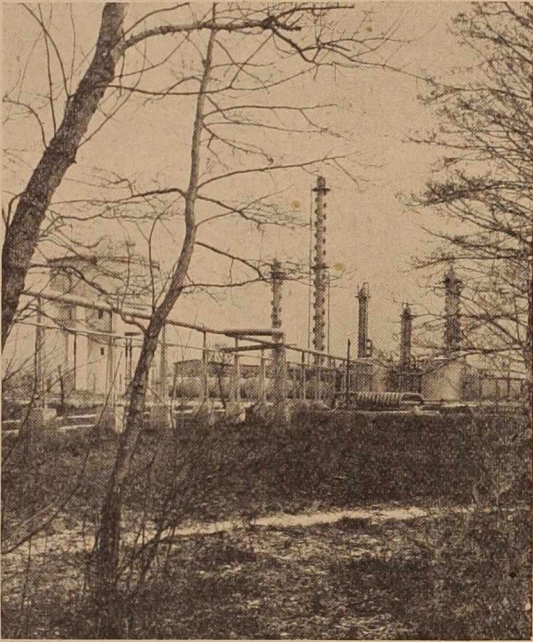
Vabimo vse, ki so se prijavili v članstvo tega društva, pa tudi one, ki se zanimajo za delo organizacije Združenih narodov, da se tega ustanovnega občnega zbora udeležijo.

Ob tej priložnosti bo predaval prof. Stane Krašovec, naš nekdanji zastopnik v OZN, o

VLOGI OZN PRI UTRJEVANJU MIRU V SVETU,

Vabi

Iniciativni odbor

Pomlad je tudi tu, med objekti Naftne v Lendavi. Beli rudarji so je gotovo veseli

(Foto Kološa)

Pionirji v Lendavi se že pripravljajo na rojstni dan maršala Tita

Stab pionirskega odreda na osnovni šoli v Lendavi je pred kratkim razpravljala, kako bi letos proslavili obletnico rojstva svojega učitelja in voditelja maršala Tita. Sklenili so, da bodo sodelovali pri tekmovanju, ki ga je razpisalo uredništvo Pionirskega lista. Pionirji lendavske osnovne šole pa napovedujejo razen tega tudi tekmovanje vsem pionirskim odredom Pomurja.

Program tekmovanja zajema sledeče točke: V odredu bo 25. maja svečan sprejem novih članov, na predvečer bo pionirski odred nastopil s kulturnim programom. Pionirji bodo 26. maja izvedli patroljni tek od Lendave do Petišovca. Tu se bodo srečali s pionirji republike Hrvaške, s katerimi se bodo pomerili v različnih športnih disciplinah. Lendavski pionirski odred bo priredil tudi izlet v Gaberje, kjer se bodo pomerili lendavski pionirji s domačini. Tekmovale bodo sledeče sekcije: kulturno-prosvetna, pevška, šahovska, odbojkaška, taborniška, kolesarska, člani TD Partizan, razen tega bodo sodelovali tudi lahkootletiki in mladi harmonikarji. Pri vsem tekmovanju pa bo prvo: učenje, disciplina in šolski

obisk. Pred dvobojem s pionirji iz Murskega Središča in Gaberja bodo tekmovanja po posameznih četah.

Tekmovanje bo vodil pionirski štab, k sodelovanju pa so povabili tudi Društvo prijateljev mladine. Da bi bilo tekmovanje nepristransko ocenjeno, bo prevzela kontrolo nad tekmovanjem Okrajna zveza prijateljev mladine, ki bo ob zaključku objavila tudi rezultate posameznih tekmovanj. -jo

Proslava desetletnice obstoja Združenja slepih

Okrajni odbor ZSJ M. Soboti bo proslavil desetletnico obstoja združenja 16. aprila t. l. Ob 8. uri bo v hotelu »Zvezda« ustanovni občni zbor, ki se ga bodo udeležili člani ZSJ bivšega okraja M. Soboti, delegati iz bivšega OLO Ljutomer, vsi referenti za socialno skrbstvo pri občinskih ljudskih odborih ter zastopniki Glavnega odbora ZSJ. Po občnem zboru bo proslava v počastitev desete obletnice ustanovitve ZSJ. Na proslavi bo sodelovala

Hajdmo za maj v planinski raj

Prvomajski prazniki, ko slavijo delovni ljudje širom po naši domovini, ko se spet nekako prebujajo in si nabirajo novih moči za zopetne delovne podvige kot narava, ki se tokrat odene v prazne oblake, so naravnost idealni za izlet na deželo, v naš lep planinski svet. Spomnimo se samo naših delavcev pred zadnjo vojno. Kam so šli v prvomajskih dneh — največkrat v naravo, da so lahko tam v objemu prebujajočih se življenjskih sil kovali načrte za boj proti takratnim kapitalistom in protiljudskim režimom. In tudi dandanes se delovni ljudje radi za prvomajske dni zbirajo izven svojih mest in središč, kajti tam, kjer drevje bujno zeleni in rože cveto, tam je najlepše, tam so neusahljivi viri nevidnih moči, ki človeka plemenitijo in ga delajo močnejšega za premagovanje vsakodnevnih težav na delovnem mestu.

Planinsko društvo v M. Soboti bo za letošnji prvi maj priredilo izlete na Pohorje in v Logarsko dolino. Udeleženci izleta na Pohorje bodo potovali z vlakom v Maribor, od tam pa bodo krenili na Ribniško kočo, si ogledali prizorišče legendarnih bojev Pohorskega bataljona in druge zanimivosti v tem prelepem zelenem svetu. Tudi izletniki

za Logarsko dolino se bodo poslužili vlaka čez Celje in vse do Smartnega ob Paki, od tam pa bodo nadaljevali pot z avtobusom. V Logarski dolini si bodo lahko ogledali najznačilnejše bisere slovenskega nacionalnega parka. Obe planinski sturi« bosta zelo lahki in povsem dostopni tudi za tiste, ki še nikdar niso bili v hribih, kajti društvo si prizadeva, da bi omogočilo užitek v naravi kar največjemu številu svojih članov in drugih delovnih ljudi. Tudi potovalni stroški ne bodo trd oreh, saj bodo znašali skupaj s stroški za prenočišče za Logarsko dolino okrog 1000 dinarjev, za Pohorje pa okrog 600 din. Iz M. Soboti bodo izletniki odpotovali v ponedeljek, 31. aprila popoldne ali pa v torek, 1. maja zgodaj zjutraj, vrnili pa se bodo iz obeh smeri v sredo 2. maja zvečer.

Natančnejše informacije glede prvomajskih izletov lahko dobite pri tov. Kokolju (Narodna banka M. Soboti). Pri njem se lahko tudi prijavite. Vsak petek v tednu od 16. do 18. ure pa člani Uprav. odbora Planinskega društva uradujejo v mali dvorani Doma »Partizan«, kamor se lahko člani in drugi prebivalci obračajo zaradi potrebnih informacij in organizacijskih zadev.

KRIŽEM KRAŽEM PO POMURJU BISTRICA ROGAŠEVCI

Kdor je prisostvoval dramski predstavi dne 24. marca v dvorani Gornje Bistrice in bil priča hršču in trušču, da, celo pretepu, ki je nastal med predstavo in trajal skoraj ves čas igranja, bo pritrdil mojim besedam, da takšno početje nikakor ni častno in da je vsega obsojanja vredno.

Res sem moral občudovati igralce, ki so mogli igrati v nemogočem hrupu, ki je vladal v dvorani. Skoraj besede ni bilo mogoče slišati ali razumeti. Gledal sem igro, pa še danes ne vem, kaj so igrali, in tega najbrž tudi ne vedo oni resni gledalci, ki so prišli na predstavo, da bi kaj pridobili. Potrebno bi bilo, da organizacije, pa tudi sama dramska sekcija, nekaj store, da se to v bodoče ne bo več pripetilo. To ne dela nikakršne časti vasi in ne njenim vaščanom.

Anton Bežek

Op. uredništva: Sodimo, da je gornji članek zelo na mestu in ga zato objavljamo. Znano nam je, da je takih primerov na naši vasi še več in jih je potrebno grajati. V bodoče bomo tudi objavili imena takih pretepačev in kršiteljev reda in mira v naših prosvetnih dvorinah.

Crensovsko društvo »Partizan« je nedavno tekmovalo v namiznem tenisu. Dijak Milan Jamar je postal prvak društva. -c

tudi umetniška skupina slepih iz Doma v Stari Fari pri Kranju. Istega dne ob 20. uri bo v Kinu Park akademija, kjer bo sodelovala že prej omenjena 13 članska umetniška skupina slepih.

BAKOVCI

V nedeljo so uprizorili učenci kmetijsko gospodarske šole v Bakovcih veseloigro »Nezakonsko dete«. V nedeljo sta bili dve predstavi. Obisk je bil dober.

Nikdar več po tej poti v tujino...

Pesem o zlatih gradovih v tujini je že tako obrabljena in podkrepjena z grenkimi izkušnjami, da ji večina naših ljudi ne naseda več. Pač! Se se dogajajo primeri, sicer redki, da posameznika zamami tujina. Neke noči se odpravi po skrivnih poteh čez mejo, upajoč, da ga nekje na tujem čaka sreča. Potem se zgodi to, kar se je že zgodilo mnogim, ki so ubrali to pot. Razočaranje, trdo delo, moledovanje za skorjo kruha in navsezadnje povratek v domovino. In ta domovina, katero so tako sramotno izdali, jih sprejme kot dobra mati z željo, da začno življenje iznova in postanejo koristni člani družbe. »Nikdar več po tej poti v tujino!« izjavljajo. Te izjave, ki jih dajejo ti zapeljanci ob povratku v domovino, naj bodo v opozorilo vsem tistim, ki še vedno nasadajo lažni propagandi. Kako se da brez dela lagodno živeti v tujini.

Prisluhnimo, kaj pripoveduje S. L., kovaški pomočnik iz vasi R. na Gorickem: »Najprej po prehodu čez mejo so me strpali v zbirno taborišče, kjer sem preživel več tednov. Nato sem se zaposlil v neki gostilni kot težak s 500 šilingi mesečno. Doma sem zaslužil mesečno 14.000 dinarjev, tu pa sem imel komaj za hrano, kaj šele za obleko in drugo. Tudi zdravniške pomoči ni bilo. Uvidel sem, da je tujina mačeha, zato sem se vrnil v domovino.«

Podobno zgodbo bi nam lahko zaupala tudi družina L. iz vasi F. na Gorickem. Čeprav jim ni bilo nič hudega, so se odpravili čez mejo v dobri veri, da bodo tam bolje živeli. Tem večje je bilo njihovo razočaranje, ko so se morali v zbirnem taborišču podvreči zaslješanju, uživati slabo hrano ter čakati na milost, da se spustijo. »Z ženo sva garala kot hlapec in dekla,« pripoveduje L., »za 600 šilingov na mesec, kar nama je bilo premalo, da bi dostojno preživela otroke.« Vrnila sta se v domovino.

P. I. iz vasi L. blizu Murske Sobotne je mali kmet s 5 hektarji zemlje. Se danes ne

ve, kaj ga je napotilo, da je zapustil družino, dom in skromno, vendar brezskrbno življenje, ter se podal v tujino. No, ta ga je kmalu razočarala. Garal je pri raznih kmetih, povsod pa ga je spremljalo nezaupanje, trdo delo in očitki: kaj silite k nam, saj imamo sami dovolj ljudi. Povrhu pa je od žene dobival pisma, naj se vrne. Kljub sramoti, ki ga je pekla, ker je izdal domovino, se je vrnil domov.

B. E. iz vasi V. je bil zaposlen v Kočevski Reki kot tesar z mesečnimi prejemki od 16 do 20.000 dinarjev. Marca, leta 1954, je prišel domov na dopust z namenom, da se poroči. Ker pa je bilo dekle revno, so njegovi starši odločno nasprotovali poroki. Dekleta ni hotel pustiti, zato sta se odločila za prehod čez mejo. Nepremišljeni korak sta imela dovolj časa obžalovati ob pičli prehrani, trdem delu in slabem zaslužku. Sledila je vrnitev v domovino. Starši so končno uvideli, da bogastvo tudi ni vse, zato so pristali na poroko.

R. F. je v Železarni na Jesenicah dobro zaslužil. Kljub temu je naseljen varljivemu pripovedovanju nekega K. J., ki mu je orisal življenje v tujini v zlatih gradovih. Ker se mu prvi poizkus pobege ni posrečil, je pobegnil drugič. Nekaj časa je prestradal v zbirnem taborišču, potem pa se je zaposlil pri nekem kmetu v Feldbachu kot hlapec. Sele tu je spoznal, da ga je K. J. grobo prevaral. Pustil je delo ter se vrnil v domovino.

F. M. je hotel priti v Ameriko, za kar ga je navdušil neki R. Pobegnil je v Avstrijo ter se zaposlil pri nekem kmetu kot hlapec s 400 šilingi na mesec. Kmalu je spoznal, da ga je R. nalagal in to tembolj, ker so mu tuji očitali, češ, kaj hodite k nam, ko pa je nas dovolj.

Najbolj pa je razočarala tujina K. F., mlinarja in posestnika iz vasi G., okraj Trbovlje. K. F. se je že od leta 1945 načrtno pripravljval za pobeg preko meje. V ta

namen je vse svoje prihranke zamenjaval za dolarje, s katerimi si je mislil v tujini postaviti lasten dom. Kakor hitro pa je prekoračil mejo, ga je sreča pustila na cedilu. Obmejni organi so mu po predpisih od 1722 dolarjev, ki jih je imel pri sebi, odvzeli polovico, ostalo pa je moral prepuštil našim organom, ko se je prostovoljno vrnil nazaj. Kljub temu, da je K. F. ob dolarje, ga je njegovo lahkomišelnost dejanje temeljito izučilo, da ni vredno iskati sreče v tujini, če se ti doma ponuja.

Sicer pa tudi tisti, katerim se je posrečilo na ta ali oni način priti čez »lužo«, niso našli obljubljenega izobilja. Garajo, premišlujejo o domovini, zraven pa pišejo tožena pisma svojemcu v domovino. Preberimo, kaj piše emigrant »Tigere«, ki že več let živi v Avstraliji.

»Marsikdo si v domovini zamišlja, da je Avstralija obljubljena dežela, kjer se cedita den in mleko. Resnica je povsem drugačna. Bogati se kopljejo v izobilju, delavci pa mora krvavo garati za kruh.« Kako je našim ljudem, ki so prišli v obljubljeno deželo, nova domovina pri srcu, spoznamo iz vrstic, ki nam jih je ppsal omenjeni z željo, da jih objavimo:

DOMOVINI!

Pridi k meni, domovina bela, v moj tuji dom nocoj in na lica moja vela mir razgripi svoj!

V črni plašč odet te čakam zapuščen, izdan,

dneve vse solze pretakam, duh je moj bolan!

Pridi k meni, dobra domovina, vzemi me s seboj, v srce mi nalij zdravila, saj sem verni sin le Tvoj!

»Tigere«

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 31. marca do 7. aprila 1956.

Poročili so se: Miran Sneler, mehanik in Kata Krstić, uslužbenka, oba iz Murske Sobotne; Franc Vučak iz Kroga in Ivana Skrbiš iz Makol; Ivan Rehak, mlilničnik iz Gornje Radgone in Julka Smodiš, šivilja iz Kroga.

Rodile so: Ibolka Gal iz Sobotne, dečka, Marija Vučina iz Bakovec, deklico; Valerija Radišić iz Bakovec, dečka; Magda Horvat iz Zitkovec, dečka; Marija Režonja iz Tišine, deklico; Magda Benkovič iz Sobotne, deklico; Ana Pozvek iz Dolnjih Slaveč, dečka; Marija Horvat iz Lendavskih gor, deklico; Sonja Zganjar iz Doline, dečka; Gileza Ficko iz Prosečke vasi, dečka; Marija Kavaš iz Sodišinec, deklico; Terezija Horvat iz Bakovec, deklico in Marija Rezar iz Lukačevca, dečka. Vse imenovane so rodile v soboški porodnišnici.

Umrli so: Karolina Titan, stara 59 let, gospodinja iz Črnelavec; Terezija Ivanič, stara 92 let, iz Črnelavec; Karel Bočkorec, star 56 let, delavec iz Zenavclj; Alojz Prelec, star 56 let, kmet iz Murskih Crnec; Emilija Gjergjek, stara 44 let, iz Poznanovec.

Nesreče in nezgode:

Stefan Špilak, 75 let star, grobar iz Ivanec, je februarja v hudem mrazu kopal nov grob na pokopališču. Mraz je bil tako strupen, da so mu zmrzili konci prstov na obeh rokah in so mu jih morali v minulem tednu v bolnišnici odrezati.

Mira Eržen, 2 leti stara, iz Moščanec, se je polila z vrelo kavo in dobila močne opekline po obeh nogah.

Helena Feher, 1 leto stara, iz Centibe, se je z vrelo vodo hudo poparila.

Alojz Gomboc, 28-letni mizarški pomočnik iz Vučje Gomile, je skočil s stopnic, s katerih se je dvignila deska ter udarila Gomboca tako nesrečno, da mu je zlomila levo nogo v gležnju.

Jože Grmič, 15-letni dijak iz Sobotne, je padel na cementnih tleh in si levo koleno hudo poškodoval.

Alojz Korpič, 58 let star kmet iz Križevca pri Ljutomeru, je podiral drevje. Padajoče drevo ga je udarilo s tako silo, da mu je zlomilo obe nogi nad kolonom.

Anton Skafar, 56-letni kmet iz Kuršinec, je padel na cesti in si zlomil levo nogo v gležnju.

Vsi se zdravijo v soboški bolnišnici.

TELOVADBA • ŠPORT • ŠAH

Soboškemu nogometu se obetajo boljši časi Pionirska šola že daje soliden naraščaj

V nogometnem klubu »Sobota« se lahko upravičeno ponašajo s tem, da so ob pravem času spoznali vrednost vzgoje mladega naraščaja, saj so že pred dvema letoma odprli šolo za male nogometaše — pionirje. Nedeljski zaključni izpiti so to ne samo potrdili, marveč so tudi po svojo dokazali, da je to prva tovrstna šola v Sloveniji, v kateri je bila vzgoja mladega naraščaja ves čas smotno organizirana, kar je tudi jamstvo, da bomo že v bližnji bodočnosti srečevali na zelenem polju vedno več izvežbanih in rutiniranih nogometašev, ki bodo častno zastopali barve Pomurja in njene metropole — toda samo tedaj, če se vzgoja mladih nogometašev ne bo zaključila s to šolo.

V nedeljo je bilo živahno v telovadnici soboške osnovne šole. Mladi nogometaši so pred ocenjevalno komisijo smelo odgovarjali na vprašanja in tudi praktično pokazali veščine, do katerih so se dokopali v svojih šoli pod vodstvom trenerja tov. Slavka Svatine. Na demonstracijski deski, na kateri je bilo narisano igrišče z vsemi potrebnimi črtami in krogi, so morali rešiti marsikatero nogometno uganiko, potem so odgovarjali na vprašanja o liku našega športnika, o dajanju prve pomoči na igrišču, o tovariških odnosih med športniki... Skratka: nič koliko vprašanj, lažjih in zapletenih, a takih, na katere bi moral znati odgovoriti vsak športnik, ki mu je pri srečanju ugled lastnega kraja in socialistične domovine. Odgovori večine so bili jedrnat in odrezani, vredni bodočih polnokrvnih športnikov; tu in tam se je komu malce zataknilo, pa jo je naglo pogruntal in zadovoljil zbrane poslušalce.

Šport v kratkem

V prijateljski nogometni tekmi je reprezentanca soboške Gimnazije premagala v nedeljo mladinsko moštvo »Soboše« 4:1. V telovadnici soboške gimnazije je bil v nedeljo popoldne dvoboj odbojkarjev z vodo in Ljutomeru. Zmagali so gimnazijci 2:1.

Tudi v M. Soboti se pripravljajo na srednješolsko mladinsko prvenstvo Slovenije v nogometu. Pretekli teden so se pomerili Gimnazija — Trg. vajeniška šola 6:1 in Gimnazija — Sred. ekonomska šola 2:1. Pred dnevi je bilo končano na soboški gimnaziji mladinsko prvenstvo košarkarjev. Zmagal je 8. razred z 10. točkami.

MLADO IN STARO OKROG ŠAHOVNIC

KONČANO JE POLFINALNO MOSTVENO ŠAHOVSKO TEKMOVANJE

(Šahovsko društvo M. Sobota zmagovalce, finalist.)

V soboto in nedeljo je bilo v M. Soboti odigrano v prostorih Doma JLA II., III., IV. in V. kolo polfinalnega mostvenega prvenstva za mariborsko šahovsko okrožje. Zbralo se je 48 šahistov, ki so odigrali v dveh dneh 240 partij. Ob koncu tekmovanja je bil rezultat po doseženih točkah naslednji:

1. Šahovsko društvo M. Sobota, 28 1/2 točke; 2. Ljutomer, 21 1/2 točke; 3. Lendava, 21 1/2 točke; 4. Grad, 19 točk; 5. Petrovci, 18 točk; 6. Puconci, 11 1/2 točke. — Prekinjena partija Ščuk — Ivanič je bila ocenjena v Mariboru kot remi. Ljutomerski šahisti bodo morali igrati 22. t. m. še s šahisti v Studencih pri Mariboru. Zmagovalce tega dvoboja postane finalist.

Zensko šahovsko prvenstvo mariborskega okrožja bo 23. aprila v Mariboru. Pismene prijave je treba poslati najkasneje do 15. t. m.

V MARTJANCIH

Pionirji in pionirke martjanske občine so priredili pred kratkim šahovsko tekmovanje v počastitev rojstnega dneva maršala Tita. Tekmovanje je bilo prirejeno v Martjancih. Nastopilo je 10 ekip s sedemdesetimi tekmovalci.

V prvi skupini do 11. leta so zmagali pionirji iz Bogojine, prav tako so zmagali bogojinski pionirji v skupini od 11. do 15. leta. Tako so postali pionirji iz Bogojine občinski prvaki in bodo 26. aprila tekmovali v M. Soboti za naslov okrajnega prvaka.

PIONIRJI GRASKE OBČINE PRI ŠAHOVNICAH

Na moštvenem šahovskem tekmovanju pri Gradu so nastopili mali tekmovalci od Grada, iz Kuzme, Kruplivnika, Gor. Slaveč, Dol. Slaveč, Vadarec in Vidonec. Igrali so v treh skupinah po starostni dobi.

Med pionirji do 11. leta so zmagali tekmovalci Gor. Slaveč (K. Škodnik, R. Slamar, L. Škodnik, H. Šadl, E. Bertalanec in S. Rac) z 28 in pol točke pred graškimi pionirji (24 1/2 točke) itd.

Med pionirji do 15. leta so postali zmagovalci pionirji Grada (V. Kerec, A. Ferko, J. Fartek, A. Krpič, E. Ferko in S. Benko) pred pionirji Kuzme.

Med pionirkami so zmagale tekmovalke Grada (M. Lutar, M. Rogan, M. Rogač in E. Žekš) s 16 točkami pred Kuzmo (11 1/2) itd.

Zmagovalci se bodo udeležili okrajnega tekmovanja v M. Soboti in upajo, da se jinit bo tudi tam posrečilo nabrati precej točk. M. H.

Zaključna spričevala je dobilo 23 pionirjev prvega in 15 udeležencev drugega letnika. Skromni svečanosti ob razglasitvi učnih rezultatov je poleg funkcionarjev kluba in drugih gostov prisostvoval tudi zastop. Nogometne zveze Slov. tov.

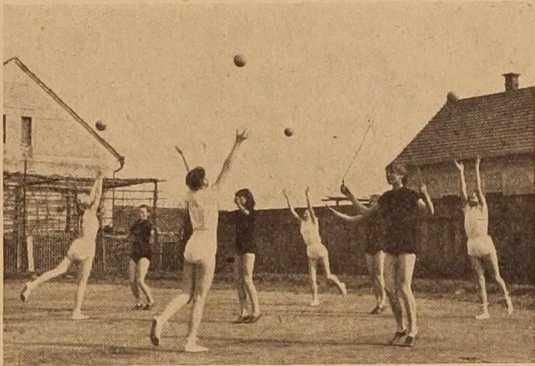
NOGOMET

MLACNA IGRA — SLABA BERA

ZAGORAC : SOBOTA 2:1 (1:1)

Zreb je bil naklonjen Soboti, ki je v prvem polčasu igrala z vetrom, vendar te prednosti ni izkoristila. Kajti to, da so samo enkrat spravili žogo v nasprotnikovo mrežo — strelec je bil Zelko — je vsekakor zelo malo. Medtem so gostje 9 minut pred odmorom, čeprav so sicer bolj redko prihajali pred domača vrata, celo izenačili.

V drugem delu pa so imeli gostje do brega zaveznika v močnem vetru in so pričeli pogosteje prihajati v kazenski prostor domačih. V 66. minuti so streljali svoj tretji in zadnji kot — Sobota jih je medtem že šest — in iz gneče, ki je nastala pred domačimi vrati, dosegli drugi gol. S tem pa so se tudi zadovoljili in se potegnili v obrambo. Tako se tudi sedaj domačim napadalcem ni posrečilo zabiti niti enega gola in to vzlic temu, da so bila vsa dogajanja

na igrišču na polovici gostov. Glavno za slugo ima pri tem vsekakor prav dobra obramba gostov, ki je razbila vse akcije domačih napadalcev.

Pri domačem moštvu je bilo sicer opaziti, da se borijo požrtvovalno, vendar pa so napadalni igralci vse preveč zadržavali žogo in tudi slabo podajali. Tako se jim vzlic premoči na igrišču ni posrečilo zmagati, kajti pri nogometu veljajo samo goli in tako sta tokrat obe točki »splayali« v Krapino, katere igralci so tudi pokazali koristnejšo igro. S.

KATASTROFA V LENDAVI

NAFTA — SLOBODA (Varaždin) 0:3 (0:2)

Zreb ni bil naklonjen domačim, zato so morali prvi polčas igrati proti vetru. Prednost so gostje dobro izkoristili. Že v prvih petih minutah je ožja obramba morala dvakrat posredovati, da je ostalo domače sveetišče nedotaknjeno. Tri minute pozneje so gostje po Hajdinu dosegli prvi gol. Nafta se je v glavnem samo branila. V 15. minuti je Rauš dosegel drugi gol za Slobodo. Kljub boljši igri gostov so imeli domačini dve priložnosti za gol, ki pa ju niso izkoristili.

V drugem polčasu so gledalci pričakovali, da bodo igralci Nafta izkoristili prednost igre z vetrom. Res: tokrat so boljše zaigrali, toda njihova igra je bila nepovezana in nekoristna. Napadaleci so popolnoma odpovedali, tako da so se gostje lahko uspešno upirali. Po nenadnem napadu so gostje po krivdi domače obrambe dosegli v

80. minuti še tretji gol in končni rezultat, čeprav je že kazalo, da bo ostalo pri dveh golih.

Gostje so kot celota zaigrali borbeno. Pri domačih sta zadovoljila samo srednji krilec Vidak I. in vratar Budja; rešila sta domače moštvo še večjega poraza.

Pri Nafti spet škriplje. Drugi predstavnik Pomurja v varaždinsko-mariborski ligi je tudi letos ubral rakovo pot.

Pred 200 gledalci je dobro sodil Jančič iz Maribora. -jo

Na tekmovanju za šahovsko prvenstvo Pomurja bodo nastopili mlajši pionirji in pionirke iz Veržjeja, starejši pionirji in pionirke Ljutomerske gimnazije.

Po turnirju je A. Cisar odigral simulantko proti 20 pionirjem in jih premagal 20:0.

DPM je nastopajoče lepo pogostilo. C.

V PETROVCIH

Na podobnem tekmovanju za prvenstvo petrovsko-šahovske občine je nastopilo šest moštev, kar je lep napredek v primerjavi z lanskim letom, ko so nastopila samo tri moštva.

Tekmovanja so se udeležili pionirji iz šestih šol. Mnogi so imeli do Petrovec precej dolgo pot, vendar to ni motilo mladih in navdušenih šahistov.

Borba za prvo mesto je bila dokaj ostra. Posebno na prvih deskah so bile odigrane kakovostne igre. Največ točk si je priprišlo križevsko moštvo, nadaljnji vrstni red pa izgleda takole: Martinje, Domanjševci, Zenavljve, Dolenci in Petrovci.

Tekmovanje je organiziral Občinski starejšinski svet, ki je tudi že sklenil, da bo maja priredil tekmovanje pionirskih odredov v vseh možnih športnih panogah. -ez

Tudi prijatelje šaha v Pomurju bodo gotovo zanimala letošnja srečanja Slovenskih šahistov

Aprila: Trije republiški po...alni turnirji. Na vsakem turnirju bo sodelovalo 14 šahistov. Pravico neposredne udeležbe imajo vsi mojstrski kandidati (20).

V prvi polovici maja: Povratni dvoboj članske in mladinske reprezentance z ustreznima reprezentancama Vojvodine v Novem Sadu — na 10 deskah.

Maja: Zaključno tekmovanje moštev DPD »Svoboda« — II. prvenstvo LRS.

Od 20. do 24. maja: Prvi mednarodni moštveni turnir na Bledu — razpisan in uresničen bo v stilu portoroškega.

Od 25. do 27. maja: Meddržavni šahovski dvoboj Nemčija — Jugoslavija, dvokrožno na 10 deskah. Turnir bo v Sloveniji, kraj še ni določen.

Od 25. do 27. maja: Na Bledu I. evropsko moštveno prvenstvo metalurgov. Povabljenih je okrog 25 štiri-članskih moštev iz Jugoslavije in tujine.

27. maja: Tradicionalni dvoboj Slovenija — Hrvatska v počastitev roj. dneva maršala Tita.

13. maja: V Ljubljani zaključno tekmovanje V. moštvenega prvenstva pionirjev.

Od 26. maja do 9. junija: Na Jezerskem propagandni turnir mojstrov in mojstrskih kandidatov s 14 udeleženci. Za Slovenijo je predvidenih 6 mest.

Podpečan iz Maribora, ki je v svojem nagovoru izrekel vse priznanje klubu in trenerju, pri tem pa poudaril, da so podobno organizirane šole bistveni pogoj za napredek slovenskega nogometa, ki je po osvojitvi v občutni stagnaciji, zato naj bo soboško prizadevanje za vzgojo nogometnega naraščaja koristna pobuda za vse slovenske klube.

—ko

Prav bi bilo ...

... če bi v Turnišču po desetih letih odstranili številne napise: N. N. trgovina z mešanim blagom, trgovina šivalnih strojev, vegyeskereskedeje itd. Zgradbice z napisi stojijo ob glavni ulici in kvarijo zunanji videz prijaznemu naselju na Dolinskem.

... če bi v Gančanih končno po dveh letih uresničili sklep vaškega odbora SZDL, glede plačila opeke od Zadrúžnega doma in lesne konstrukcije, kar so oboje pred leti posamezniki brez plačila uporabili za svoje zasebne potrebe.

... če bi v Gaberju začeli misliti tudi na postavitve mrtvašnice, ki so jo pred letom podrli, inventar pa pospravili v klet bivše občine.

... če bi Lendava s severne in južne strani glavne ceste, ki vodi v mesto, dobila nove cestne table, kajti dobro leto bo že od tega, ko se mesto več ne imenuje »Dolnja Lendava«, temveč »Lendava«.

... če bi šoferju rešilne postaje, ki stanuje v predelu Lendava—Nafta, napeljali telefon. Komentar k temu gotovo ni potreben!

... če bi v Lendavi pri razdelitvi stanovanj začeli misliti tudi na tiste družine, ki že več let stanujejo v eni sami sobi.

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

obveščaja:

TROMESEČNA POROCILA:

Rok za dostavo tromesečnih poročil Občinskih gas. zvez je določen za 5. v mesecu po preteku tromesečja. Kljub stalnim opozorilom nam do danes še niso poslale poročil Občinske gas. zveze Videm, Lendava, Martjanci in Cankova. OGZ je zato primorana, da upošteva stanje zadnjega tromesečja.

PORAVNAVA OBVEZNOSTI:

Pozivamo Občinske gas. zveze in PGD, da v tem mesecu poravnajo vse svoje obveznosti pri OGZ, sicer bomo primorani strožje ukrepati.

PROSINJE ZA DENARNE PODPORE:

Vabimo PGD, da po Občinskih gas. zvezah vložijo prošnje za denarne podpore in sicer za opremo in orodje, za gradnjo vodnjakov in vodnih rezervoarjev in za dograditev gas. domov. Društvo, ki ne bo vložilo prošnje, ne bo moglo biti upoštevano pri delitvi podpor. IZ PISARNE OGZ

RAZPIS

Na podlagi I. člena zakona o oddajanju gradbenih del (Ur. list LRS št. 17/55) ter 3. člena pravilnika o postopku prijavnih pismenih licitacij za oddajo gradbenih del (Ur. list LRS št. 17/55) razpisuje Stanovanjska skupnost pri ObLO M. Sobota, Ivanocijeva ul. 1

PRVO PISMENO LICITACIJO ZA ODDAJO GRADBENIH IN OBRATNIŠKIH DEL

za dvanadstropno, šeststanovanjsko poslopje v M. Soboti.

Rok za zgraditev je 31. X. 1956. Javna licitacija bo 26. IV. 1956 ob 10. uri v prostorih Stanovanjske uprave v M. Soboti, Ivanocijeva ulica 1. Rok za oddajo ponudbe je 26. IV. 1956 do osme ure v vložišču Stanovanjske uprave ali neposredno pred licitacijo, licitacijski komisiji.

Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisi pravilnika o postopku prijavnih pismenih licitacij za oddajo gradbenih del (Ur. list LRS št. 17/55). Kavcijo 50.000 dinarjev je treba priložiti k ponudbi. Projektni elaborat in splošni pogoji so interesentom na razpolago na Stanovanjski upravi v M. Soboti. Ponudniki morajo v ponudbi ali najpoznejše ob pričetku licitacije izkazati, da imajo pravico izvajati razpisano gradbeno delo.

Predsednik sveta:
Terezija Siftar l. r.

P O S E S T V O

hišo, gospodarsko poslopje, 1,50 ha obdelovalne zemlje v Janhovi pri Apačah prodam — Informacije na Krajevnem uradu Apače.

V službo sprejemmo

POSLOVODJO

za poslovalnico v Gerlcinih

Pogoji: najmanj dveletna praksa in neoporečna preteklost, jamstvo v neomejeni višini. Plača po kolektivni pogodbi.

Nastop službe s 1. V. 1956. Pismene prošnje je treba dostaviti Upravnemu odboru Kmetijske zadruge Cankova do 20. aprila 1956.

IZJAVA — Podpisana Emilija Vogrinčič, Vadarci št. 35 izjavljam, da nisem plačnik nobenih dolgov svojega moža Karla Vogrinčiča. — Emilija Vogrinčič.

Tedenski koledar

Nedelja, 15. aprila — Helena
Ponedeljek, 16. aprila — Boža
Torek, 17. aprila — Rudi
Sreda, 18. aprila — Mirt
Četrtek, 19. aprila — Ema
Petek, 20. aprila — Božidar
Sobota, 21. aprila — Drago

Gibanje sonca: 16. aprila vziđe sonce ob 05.14 uri, zaide ob 18. 31 uri.

Dolžina dneva: 13 ur 37 minut.

Lunine mene: 18. aprila ob 00.28 minut prvi krajec.

KINO

BELTINCI — 14. in 15. aprila argentinski film »Onečaščenac«.

LENDAVA — 13. in 15. aprila angleški film »V senci mrznice«, 17. in 18. aprila angleški film »Ožka vrni ser«.

MURSKA SOBOTA — 13. in 15. aprila ameriški barvni film »Cimeronska rožca«, 17. in 18. aprila ameriški film »V dolini bobrove« — Pol orala zemlje.

GRAD — 15. aprila italijanski film »Jutri bo prepozno«.

CEPINCI — 15. aprila ameriški film »Kobilice«.

RADGONA — 14. in 15. aprila ameriški barvni film »Praznik v Rimu«, 18. in 19. aprila finski film »Bela košuta«.

RADENCI — 14. in 15. aprila angleški barvni film »Melba«, 19. aprila angleški film »Trentov poslednji slučaj«.

VELIKA POLANA — 15. aprila ameriški film »Zmaga ali smrt«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU 14. in 15. aprila ameriški film »Sled v lukie«, 18. aprila italijanski film »Milijonski Napolje«.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov: vsaka beseda stane 10.— din (najmanjši skupni znesek 100.— din). Za oglase, ki so pod šifro, oziroma za oglase, katerih naslov je v oglasnem oddelku, se doplača 50.— din. Zenitveni oglasi in preklici so po 30.— din beseda.

Opozorilo! Stranke, ki zahtevajo pismene naslove oglasov ali kakršnokoli informacijo, naj priložijo za odgovor znamko za 15.— din. V nasprotnem primeru ne bomo odgovarjali. Naslovov oglasov, ki so pod šifro, ne izdajamo. Za poslani denar v navadnih pismih ne odgovarjamo.

GOZD 4 ha v Selu prodam. — Informacije: Vladimir Verteš, Hodoš.

INVENTAR za trgovino s puli prodam. — Karel Maršek, Čikečka vas 41.

MOTOR znamke BMW 750 cm³ s priklopo prodam. — M. Fartelj, Ivanocijeva 73.

ODKUPUJEMO večje količine rezanega in okroglega BUKOVEGA, OREHOVEGA, JESENOVEGA in HRUSKOVEGA LEŠA. Ponudbe z navedbo dimenzij in količine pošljite na naslov: Tovarna športnega orodja »ELAN«, Begunje na Gorenjskem.

CEMENT prodam. Ivan Horvat, Melinci 73.

TRSENE SADIKE: Laski rizling, Sauvignon, Pošcep, Bouvierjeva ranina in Traminec, cepljene na podlago Kober 5 BB, prodamo. Cena franko drevesnica, 30 din za komad. — Drevesnica Vukanovec pri Strigovi.

OBVEŠČAMO vse cenjene odjemalce, da od 20. II. 1956 ni več v delovnem razmerju tov. Janko Slavčič, tesarski delovodja, zaradi tega ne priznavamo več nobenih, od njega izstavljenih računov, glasečih se na naše podjetje. Prav tako nismo odgovorni za nobeno delo, ki ga bo navedeni prevzel, kakor tudi ne za material, ki ga bo nakupil pri zasebnikih brez našega pooblastila. »Remont« Križevci pri Ljutomeru.

MOTORNO KOLO znamke Puch 200 cm³ prodam. — Aleksander Kerčmar, G. Petrovci št. 40.

KRAVO, brejo, vajeno vprege, prodam. — Rakičan 59.

OSTRESJE (rušt) 21 × 9 m, v zelo dobrem stanju ugodno prodam. Franciška Kolmanič, Bučecovci št. 34, p. Križevci pri Ljutomeru.

PRODAM HISO z gospodarskim poslopijem in okrog 3 ha zemlje, njiva, travnik in gozd. Bivša gostilna, pošta, v centru, najbolj prometna točka, primerno za vsako obrt, v Benediktu. Vprašati Pavlič, Benedikt v Slov. goricah.

VINOGRADNIŠKO POSESTVO, hiša z gospodarskim poslopijem in 74 arov zemlje. Vinograd zlahtna trta, njiva in sadonosnik, v Zg. Ščavnici, blizu centra, primerno posebno za upokojece. Vprašati Pavlič, Benedikt v Slov. goricah.

R A Z P I S

Upravni odbor Časopisno-založniškega podjetja »Pomurski tisk M. Sobota razpisuje na podlagi pravil podjetja

SLUŽBENO MESTO POSLOVODJE KNJIGOVEZNICE LJUTOMER

Pogoji: kvalificiran knjigovez — Nastop službe s 1. V. 1956. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Prošnje z navedbo dosedanjega službovanja in s kratkim življenjepisom je poslati na naslov:

Časopisno založniško podjetje »Pomurski tisk« Murska Sobota

„VREME PA TAKO, DA ŽE DOLGO NE POMNIMO PODOBNEGA ...“

KRATEK ZAPIS O VREMENU V NAŠIH IN DAVNIH DNEVIH

Gotovo ste, dragi bralci uganili, da so bila ugibanja o vremenu v letošnjem letu — objavljena v predzadnji številki našega časopisa — zgolj prvopriprilka šala; oprostite, tokrat pa gre čisto za res in sicer ne bomo ugibali o vremenu v prihodnosti, ker se to lahko ponesreči celo strokovnjakom, rajši bežen pregled v preteklost, ki daje še bolj zanimivo sliko kot dvomljiva prerokovanja.

Navadno pravimo: »Vreme pa tako, da že dolgo ne pomnimo podobnega«. To govorimo navadno spomladi, ko že težko čakamo ne lepe sončne dneve. V resnici pa pravzaprav pozabljamo, da je bila tudi lani zima kaj pozna, prav tako n. pr. leta 1942, ko je skopnel zadnji sneg šele proti sredini aprila. K vsem tem muhavostim je mogoče slišati, da so te vremenske »muhe« odvisne od atomskih eksplozij. O tem si še niso popolnoma na jasnem niti znanstveniki, ki se ukvarjajo s proučevanjem vpliva atomskih eksplozij na vremenske prilike, niti vremenslovc.

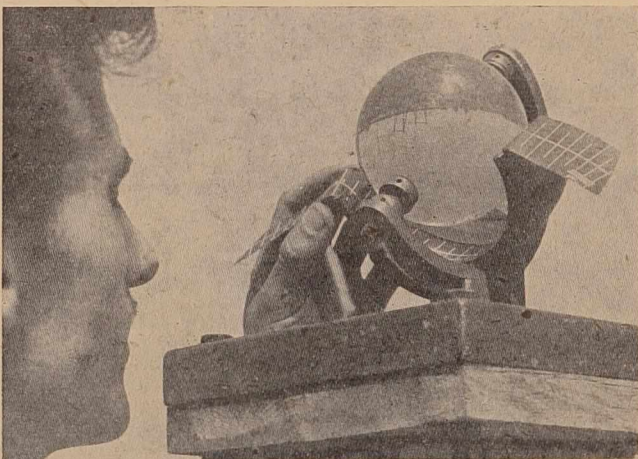
Ce pobrskamo malo po letopisih, lahko takoj ugotovimo, da letošnja zima, pa tudi lansko precej hladno poletje, nista noben edinstven pojav.

Poglejmo za stoletja nazaj

Začnimo kar z letom 1254. Tega leta je bilo proti koncu aprila izredno mrzlo. V vinogradih in na polju je bilo precej škode. Naslednje leto pa je bila izredna suša. Leta 1455 so bile maja še vse vode zamrznjene in šele julija je postalo topleje. Leta 1475 je bila izredna suša. Zmanjkalo je vode in tisti, ki so je imeli v studencih še kaj, so jo drago prodajali. Leta 1601 je zapadel sneg zelo zgodaj, saj je v naših krajih popolnoma uničil posevke prosa in ajde. Huda zima je bila leta 1608/9 prav posebej pa še leta 1654. Po podatkih starih zapisov sta bili obe navedeni zimi tako mrzli, da je divjad prezimovala na skednjih. Mrzlo poletje je bilo leta 1685. Hudi vetrovi so podirali kozolce, lomili drevje, odnašali hišam strehe; junija so zamrzile reke. Razumljivo je, da sta takim vremenskimi nepravilnostim sledili lakota in druginja. Leta 1709 je bila tako ostra zima, da je živina v hlevih zmrzovala; prav tako ni prizanesla divjadi.

Tudi v preteklem stoletju je bilo nekaj izrednih vremenskih nepravil. Zime brez snega so bile v letih 1817, 1821 in leta 1845. Kaj čudna zima je

bila leta 1854. Do februarja ni bilo čisto nič snega. Ljudje so pasli živino do februarja; prav tako so lahko spali pri odprtih oknih. Januarja je bilo tako toplo, da so

ljudje hodili bos. V nekaterih krajih je v zimskih mesecih cvetelo drevje. Po tej nenavadni zimi je nastopila izredna suša. Izdatnega dežja ni bilo eno leto in 4 mesece. Travniki so bili vse leto popolnoma goli in drevje se je sušilo. Kakor leta 1834 tako so tudi v vseh ostalih sušnih letih pridelali izredno dobro vino, dočim je bil pridelek poljskih dobrin izredno pičel. Leta 1840 in 1850 sta bili spet izredno hudi zimi.

Leta 1908 ni bilo maja, junija in julija nič dežja; šele 7. in 8. avgusta je izdatneje deževalo. Tudi leta 1917 je bila izredna suša, deževalo ni od aprila do septembra. 15. septembra je bilo nekaj dežja, nato pa je nastopila spet suša do 10. novembra. Močan mraz je bil junija leta 1918, leta 1921 pa od junija do oktobra spet nič dežja. Kako ostra zima je bila leta 1929, pomnijo naši starejši bralci, zima leta 1942 pa je v spominu tudi mlajšim.

Poglejmo še kako je bilo z letošnjo zimo. Decembra in januarja je bilo še sorazmerno toplo. Živo

srebro na toplomeru je kazalo najhujši mraz do — 10 stopinj C. Že takoj prve dni v februarju je postalo bolj mrzlo; živo srebro je kazalo od — 14 do — 20 stopinj C, 11. februarja celo — 25°C. Se bolj mrzlo je bilo 16. februarja — mraz — 29°C, naslednjega dne pa je bilo v nekaterih krajih celo — 30°C. Po 20. februarju je zima nekoliko popustila, saj je kazal toplomer 27. fe-

bruarja samo od — 5 do — 10°C. Najbolj mrzel dan v marcu je bil 12. marec in sicer z mrazom 10°C. Če tako bežno primerjamo letošnjo zimo z nekaterimi zimami v preteklih stoletjih, vidimo, da zima, ki se je — vsaj upamo — že poslovila od nas, ni nič nenaravnega pa čeprav nekateri trdijo, da na vreme vplivajo atomske eksplozije.

-jm

Vemo, da se, dragi bralci, večkrat čudite, ko ugotovite, da je naša vremenska napoved »zadeva« pravo vreme. No — da pojasnimo to zadevo: V M. Soboti ob Šerčerjevi ulici imamo vremensko postajo (na sliki: strokovnjak pri eni izmed njenih naprav), ki redno opazuje, zasleduje in beleži vse možne opline na vremenske razmere in pošilja potrebne podatke Hidrometeorološki službi Slovenije v Ljubljani. Na osnovi zbranih poročil in vremenskih prognoz sosednjih dežel potem sestavi vremensko napoved za naš list znani meteorološki strokovnjak dr. Vital Manohin iz Ljubljane. Sami ste se že lahko prepričali, da prav pogostokrat ugame pravo vreme!

(Foto Kološa)

CQ CQ CQ de YU3DBC -

Dvoje velikih oken na dvorišču nekdanje osnovne šole je osvetljenih. Polnoč je. V molk prodirajo ostri zvoki radiotelegrafskih znakov. Potem en sam oster žvižg. Nad visokim ograjenim radijskega predajnika je sklonjena glava operaterja Ludvika. Prsti njegovih rok vztrajno prebirajo preklopnike in gumbe na prednji plošči. Izurjen radiotelegrafist sedi ob prejemniku. Ob njem je taster. Pričel je tipkati: CQ CQ CQ de YU3DBC...

Ludvik je še enkrat preizkusil izboj v anteni. Stiridesetnatna žarnica je zgorela ob vsakem znaku morzejeve abecede. Ta radijski predajnik je njegovo delo. Uglašen je na 3500 Kc ali 75 m valovne dolžine ali 140 valovnih števk... CQ CQ CQ de YU3DBC... na amaterski valovni dolžini.

Nihče se ne odzove. Nekoliko vstran se oglašajo tihi, komaj slišni klci: CQ CQ CQ de OK2KB3 de OK2KB3... Vsem, vsem, vsem (ki me slišite) od Češkega (OK) operaterja 2KB3...

ali: KLIČE RADIO KLUB M. SOBOTA!

Polnoč je mimo. Dva soboška radioamaterja sta se živahno spogledala. Ali bi ga poklicala? Klub v Murski Soboti nima še nobene vpostavljene zveze ne s tujimi, ne z domačimi amaterji.

Predajnik je odprt. V ceveh modrikasto in rdeče svetilka. Tuljave, žice elektronke, uporniki. Kaj vse je v tem povezano v zamrzneno vez. O vsem tem je bilo že spregovorjenih nekaj besed, toda še mnogo bo treba vedeti... CQ CQ CQ de YU3DBC... tipka operater.

99... 99... 99... nestrpno odgovarja iz prejemnika... Zgini brez sledu z vala Zgini, ne moti... »To velja nam« se je nasmehnil operater. »Nekdo se mu je že odzval pred nami.«

Prejemnik je pridrušeno brnel. Operater je potrpežljivo počakal in že prve znake, sigurno beležil: OK2KB3 de HA6KNX PSE ARK... Trenutek premora. Drug že znova zvok povzema: HA6KNX de OK2KB3 GE DR OM MNI TNX FER CALL...

Madžar je poklical Čeha in ta se mu je zelo vljudno odzval: »Dober večer dragi prijatelj...« kajti radioamaterji vsega sveta, ki se iščejo in seznanjajo najčeseje na valovni dolžini 3500 Kc in se pogovarjajo v svojem jeziku kratice, so zelo dobri pri-

jatelji, čeprav se navadno nikdar v življenju ne srečajo, kajti samo slišijo se. »Najlepša hvala za poziv...« Hvala je toliko pristranejša, kolikor je večja daljava med amaterjema. Da, največja in najpristranejša želja amaterjev je medsebojna želja po DX (velikem dometu) BEST DX CHERIO 75... Pozdravljam vas in vam želim velik domet, dragi prijatelj...

Biti DX — ovec je drznost, kot biti v letalstvu akrobat. DX — ovi so med radioamaterji renomirani zelo izurjeni operaterji, ki imajo do 100 in več radio zvez z skoraj vsemi kontinenti sveta.

A pri nas v Murski Soboti spremljamo delo neznanih amaterjev, vroče si želimo boljšega prejemnika in zanesljivejšega predajnika in nemočno ugovamo o denarju, o tej večni sili, hladni sili, ki se ne da omehčati z najbolj gorečimi željami in se ne da nadomestiti z najtrdnjšo voljo.

Luč v radioklubu Murska Sobotka gori ob poldrugi uri ponoči...

Tudi v Lendavi, tudi v Ljutomeru, tudi v Križevcih se pojavljajo radio amaterji, toda ti še nimajo niti svojega imena, kajti radioamaterji (tudi soboški) so še mladi po stažu. Niti dobro leto niso stari, toda nepopoljšljivi optimisti so...

Zakaj naj ne bi zvedeli daleč v svetu tudi za Mursko Sobotko, za naše Pomurje, čeprav samo z imenom YU5DBC!

Veliki in mali načrti Olepševalnega društva v Lendavi

Pred dnevi so se v Lendavi setali na občnemu zboru tudi člani Olepševalnega društva. V dveh letih, odkar obstoja, se je društvo precej okrepilo, saj šteje danes čez 250 članov. Dokaj dobro je tudi sodelovanje društva z raznimi ustanovami, kar je pripomoglo k vrsti uspehov.

Med najpomembnejše sodi gotovo ureditev parka in otroškega igrišča, pa tudi mesto samo je v teh dveh letih precej spremenilo svoj zunanji videz, kar smemo precej

pripisati delu društva. Posebno je društvo skrbelo za zboljšanje storitev v gostinstvu. Tudi tu je na predelek viden. Na območju občine je uvedena turistična taksa, pomagali pa so tudi domačim tabornikom, ko so jim posodili šotore za taborjenje. Vse podpore pa je vredno tudi prizadevanje društva, da bi v lendavskih gorih čimprej uredili turistično postojanko.

Ureditev lendavskega gradu bo kmalu pri koncu, na zboru pa so predlagali tudi ustrezno ureditev najbližje okolice gradu. Letos bodo organizirali Turistični teden in pomagali ustanoviti olepševalna društva v Turnišču in Dobrovniku. Kaže, da bo letos tudi Lendava dobila sodobno urejeno tržnico, na zboru pa so govorili tudi o kanalizaciji, ureditvi ulic v spodnjem delu mesta ter o potrebi kopališča in javnega stranišča. Predvidevajo tudi, da bi v okolici Lendave zasadili topole.

Skratka: velikih in malih načrtov za delo v prihodnosti je dovolj. Novi upravni odbor, ki ga že tretjič vodi tovariš Dušan Petrovič, bo imel dela na izbiro. B. F.

Lendava: Hotel »Triglav«, ki s svojo zunanjo lepoto dopolnjuje podobo središča tega obmejnega mesteca.

(Foto Kološa)

Iztok Avsec:

MESTNE RAZGLEDNICE ITALIJE

(Vtisi s potovanja)

VIDEM — SRCE BENEČIJE

Ce bi potegnili na zemljevidu »italijanskega škornja« črto in sicer severozapadno od Benetk do avstrijske meje in primerjali ta del italijanskega ozemlja s Slovenijo, bi bil lahko Trst, Ljubljana, Videm pa bi si lahko nekako zamislili, tako po medsebojni razdalji, velikosti in številu prebivalstva, kot Maribor.

Videm (Udine) je industrijsko in trgovsko ter politično in kulturno središče Benečije.

Ceprav precej manjši od Trsta, je Videm mnogo živahnejši. V vsakem oziru, ne le v prometnem.

Tokrat sem bil prvič v Vidmu. Več o njem nisem vedel kot da je središče Benečije, da so tam »Furlani« doma ter da imajo grad, v katerem je lep muzej. Tudi ti skopi podatki so zadostovali.

»Mi lahko poveste, prosim, kje je najbližja pot do gradu?«, sem vprašal v »čisti« italijanščini prvega mimoidočega, kar je zadostovalo, da je ugotovil, da sem tujec in me je zato premeril od nog do glave.

»Da, rade volje vam to povem. Pojdite tu in tu, prečkajte to cesto in nato pojdite nekoliko navkreber pa boste prišli prav do gradu. — Pravzaprav bolje da ne greste po tej poti. Sedaj je tam grozen direndaj. Bolje je, da odidete po drugi.« Nato mi je pojasnil, kod naj grem, hkrati pa temperamentno krilil z rokami po zraku. Kimal sem mu v odgovor, čeprav pravzaprav kljub vsej razlagi nisem vedel, kod naj grem.

Sprevod skozi zgodovino

November je vse prej kot prikladen »turistični« mesec. To grenko ugotovitev sem občutil tudi sam. Ko sem namreč pri-

šel do muzeja in kupil listek (stal je 50 lir — zgolj »muzejska kultura« je v Italiji poceni), sem ugotovil, da sem pravzaprav edini obiskovalec te kulturne ustanove. »Še bolje«, bi rekel marsikdo, »si boš vsaj v miru vse ogledal!« Tako sem mislil tudi jaz in kar prijetno mi je bilo.

Znašel pa sem se dejansko v pasti. Skoraj naskočila sta me dva paznika in se ponudila za vodiča (verjetno sta si obetala dober zaslužek). Eden je hodil vstric z menoj ali pred mano ter prižigal luči, drugi pa za menoj in jih ugašal. Sicer pa je bila tišina... Tista zamolkla tišina prostranih dvoran... Mahoma sem se počutil močno osamljenega...

Hodil sem iz oddelka v oddelke: razstava orožja, razstava denarja, pregled sakralnega slikarstva, slikarskih šol Donatella, toskanske slikarske šole in še številnih drugih; dvorana parlamenta, kjer je zasedala leta 1517 takratna začasna benečanska vlada. Med vojno so jo Nemci uporabljali za hlev (podobne spomine imamo tudi pri nas) in jo deloma uničili, vendar je njena lepota, čeravno obnovljena, kljub vsemu zelo učinkovita...

Slede Rembrandtove kopije iz 17. stoletja, stara stenska ura iz 15. stoletja, portret Kleopatre, slikarja Alessandra Varotarija (1580-1650), freske, mnoge izkopanine, okraski, kipci...

Stari Videm je bil obdan tudi z zidovjem. Kako je izgledal takrat, ponazarja slika iz leta 1740. Se danes so na teh krajih v mestu njegovi ostanki: porta (vrata) Manin, Aquilea in San Lazaro...

To so umetniške in zgodovinske zanimivosti.

Zanimiva pa je bila, vsaj zame, zlasti ta podrobnost: za kakršnokoli pojasnilo sem vprašal moja sopotnika — vodiča, sta mi v odgovor skomignila z rameni. Skratka, nista mi vedela ničesar povedati in pojasniti, tako da sem bil prepuščen samemu sebi in svoji italijanščini. — Nemalo sem se temu čutil!

Ko sem pozneje o tem razmišljal, sem si razlagal ta njun postopek s tem, da sem jima pač dal samo po 50 lir napitnine.

Odšel sem in živim menda v njunem spominu kot »sitna riba«.

»Zastonj« in poceni zabava

Z gradu sem šele ugotovil, zakaj me je tisti mimoidoči napotil po drugi cesti na grad in ne po prvotni. Zagledal sem namreč pod seboj na celotnem trgu Sv. Katarine, ki ni majhen, svojevrstno zabavišče. In ne bi prav storil, če ne bi stopil tudi tja doli...

»Polet na luno«, tobogani, vrtiljaki s sedeži v obliki letečih koznikov (tehnik je prodrla tudi sem), »Vožnja v smrt« itd. Tam je slišati glas hripavega agitatorja za ogled slavne orientalk »Tamare, ki je strupene kače«, drugje vabi na ogled levov, tigrov in panterjev, tam na levo zopet kriči nekdo in vabi ljudi na ogled »žene — ribe«, skratka vse polno fenomenalnih dogodkov in senzacij. »Vse to za malo denarja, samo za 30, 50, 100 lir!«... Ljudska naivnost pa je velika. In ta polni žepe raznim šarlatanom.

Se mnogo drugih zanimivosti je v Vidmu!

V tem benečanskem mestu se precej gradi. Stanovanja pa recimo stanejo v novih hišah, oziroma stanovanjskih blokih, od 35.000 lir pa tudi več (povprečna plača delavca pa je 35 do 40.000 lir na mesec). — Malenkost! Take cene so, pravijo, zaradi ameriških vojakov, ki so prišli tja iz Trsta in oni, trdijo Videmčani, ne gledajo pod palec, kadar gre za denar...

V Vidmu boste zelo redko slišali govoriti čisto italijanščino. Najpogosteje se tamkajšnji ljudje pogovarjajo v furlanskem dialektu oziroma »jeziku«. Furlani so ponosni na svoj »jezik«, lingvisti pa temu oporekajo. Kako se razvija ta borba mnenj prav res ne vem. Vem le to, da se boš Furlanu močno zameril, če mu porečeš, da je furlanščina »le« dialekt...

V Vidmu žive tudi naši beneški Slovenci. Prav sedaj so ustanovili tudi svoje kulturno društvo. In slednjič imajo tudi svoj časopis: »Matajura«.

Precej lepih zanimivosti je v Vidmu in odšel bi iz tega prijaznega mesteca prav s prijetnimi vtisi in doživetji, toda... spomnil sem se mimogrede tudi Videmskega procesa proti benečanskim partizanom.

(Se nadaljuje)

TO KAR JE ZNANO, PA VEDNO POZABLJAMO ...

...da ima leto 365 dni, 5 ur, 48 minut in 45,97 sekund.

...da je koledar, ki ga imamo danes, sestavljen 46. leta pred našim štetjem rimski vojskovodja Julij Cezar; po njem se imenuje julijanski koledar.

...da imajo Muslimani in Židje svoje štetje. Muslimani imajo sedaj leto 1375, Židje pa štejejo leta od »ustanovitve« sveta in imajo sedaj leto 5716.

...da izdelajo največ motorjev na svetu v Italiji, kjer 115 tvrdk proizvaja in daje na trg 515 svojih modelov.

...da so med kupci motornih koles postali v zadnjem času najbolj priljubljeni 175 ccm (kubični) motorji.

...da je največja evropska tovarna avtomobilov italijanska tovarna FIAT.

...da je Evropa razdeljena na 32 držav in državice.

...da se za Belgijo, Nizozemsko in Luxemburg uporablja skupno ime Beneluks. Te države so med seboj povezane v carinski uniji.

...da je bil največji slovensko-hrvaški kmečki upor v letih 1572-73, katerega vodja je bil »kmečki kralj« Matija Gubec.